

Od kostěné jehly k šicímu stroji

Obsah

Obsah.....	2
1 Vzdělávací program a jeho pojetí.....	4
1.1 Základní údaje	4
1.2 Anotace programu.....	5
1.3 Cíl programu	5
1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	5
1.5 Forma	6
1.6 Hodinová dotace	6
1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	6
1.8 Metody a způsoby realizace.....	6
1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	7
1.10 Materiální a technické zabezpečení.....	10
1.11 Plánované místo konání	12
1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu.....	12
1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	13
1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití.....	14
2 Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	15
2.1 Tematický blok č. 1 – Ruční šití a vyšívání – 4 hodiny	15
2.1.1 Téma č. 1 – Šití a vyšívání kuponu– 2 hodiny	15
2.1.2 Téma č. 2 – Dívka v kroji – 1 hodina	18
2.2 Tematický blok č. 2 – Tisk na látku technikou modrotisku – 2 hodiny.....	23
2.2.1 Téma č. 1 – Modrotisk – 2 hodiny	23
2.3 Tematický blok č. 3 – Pletení na kruhové pomůcce – 4 hodiny	28
2.3.1 Téma č. 1 – Pletení šňůry – 2 hodiny.....	28
2.3.2 Téma č. 2 – Pletení šňůry – dokončení – 2 hodiny	30
2.4 Tematický blok č. 4 – Vzorování do kůže tepáním – 2 hodiny	32
2.5 Tematický blok č. 5 – Od kostěné jehly k šicímu stroji – 8 hodin	37
2.5.1 Téma č. 1 – Práce s šicím strojem – 2 hodiny.....	37
2.5.2 Téma č. 2 – Zpracování modrotiskového kuponu – 2 hodiny	41
2.5.3 Téma č. 3 – Výroba šátku nebo ubrusu – 2 hodiny	43
2.5.4 Téma č. 4 – Šití z plátěné látky v metráži – 2 hodiny.....	45
2.6 Tematický blok č. 6 – Příprava výstavy rukodělných výrobků a vernisáž výstavy – 2 hodiny	49
2.6.2 Téma č. 2 – Vernisáž výstavy – 1 hodina	51
3. Metodická část	54
3.1 Metodický blok č. 1 – Ruční šití a vyšívání.....	55

3.2 Metodický blok č. 2 – Tisk na látku technikou modrotisku	59
3.2.1 Téma č. 1 – Modrotisk.....	59
3.3 Metodický blok č. 3 – Pletení na kruhové pomůcce.....	62
3.3.1 Téma č. 1 – Pletení šňůry	62
3.3.2 Téma č. 2 – Pletení šňůry – dokončení.....	63
3.4 Metodický blok č. 4 – Vzorování do kůže tepáním.....	65
3.4.1 Téma č. 1 – Vzorování do kůže tepáním.....	65
3.5 Metodický blok č. 5 – Od kostěné jehly k šicímu stroji	67
3.5.1 Téma č. 1 – Práce s šicími strojem.....	67
3.5.2 Téma č. 2 – Zpracování modrotiskového kuponu	69
3.5.3 Téma č. 3 – Výroba šátku nebo ubrusu	71
3.5.4 Téma č. 4 – Šití z plátěné látky v metráži	72
3.6 Metodický blok č. 6 – Příprava výstavy rukodělných výrobků a vernisáž výstavy	75
3.6.1 Téma č. 1 – Příprava výstavy rukodělných výrobků	75
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu.....	78
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	87
8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu .	Chyba! Záložka není definována.

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a registrační číslo projektu	Ve škole po škole CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008190
Název programu	Od kostěné jehly k šicímu stroji
Název vzdělávací instituce	Středisko služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Hybešova 15, Brno, 602 00 http://www.sssbrno.cz
Kontaktní osoba	Mgr. Hana Knapová
Datum vzniku finální verze programu	30. 9. 2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	02_16_32 Aktivita 4 – Propojování formálního a neformálního vzdělávání – rozvoj klíčových kompetencí
Forma programu	Prezenční
Cílová skupina	Žáci 6. a 7. ročníků ZŠ, primy a sekundy osmiletého gymnázia
Délka programu	22 hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Poznávání tradic a kultur, uchování si vztahu k vlastní identitě a kultuře, tradicím a jazyku. Podpora zájmu žáků a mládeže o specifika vlastního regionu, včetně tradic a zvyků většinové společnosti i sociálních, etnických a kulturních menšin. Podpora vzdělávacích projektů zaměřených na poznávání historie, tradic a kultury. Využívání kreativního a inovativního potenciálu žáků a mládeže.

Tvůrci programu	Jana Brzobohatá, Veronika Kaplanová
Odborný garant programu	Mgr. Renata Hubáčová
Odborní posuzovatelé	
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	ne

1.2 Anotace programu

Program Od kostěné jehly k šicímu stroji podporuje rozvoj žáků základní školy v rukodělných technikách. Začátky technik v minulosti mají ruční podobu s pomůckami a přechází k dnešku po elektrický šicí stroj. Kostěná jehla v názvu projektu je míněna symbolicky jako jeden z prvních nástrojů v pravěku. Program projektu prohlubuje v žácích povědomí o naší kultuře a tradicích, rozvíjí manuální schopnosti, zručnost, motivuje k další rukodělné tvorbě, rozvíjí kreativní a inovativní potenciál žáků. Podmínkou práce v programu je poučení žáků o BOZP.

1.3 Cíl programu

Cílem programu je seznámit žáky se základními a tradičními technikami ručních prací a naučit se pracovat s nástroji pro pletení, vyšívání, dekorování tkaniny, zdobení kůže, ruční i strojové šití, zhotovení rukodělných výrobků. Součástí předání těchto rukodělných dovedností je seznámení s historií zmíněných technik a s historií vývoje pracovních pomůcek. Program podporuje rozvoj manuální zručnosti a vlastní kreativitu.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

- 1) Komunikace v mateřském jazyce** – kompetence komunikativní, žáci se učí naslouchat druhým, vyslovené informace umí přijmout, porozumět jim a následně podle nich pracovat, rozumí obrazovým materiálům/návodům práce.
- 2) Schopnost učit se** – kompetence k učení, žáci si třídí získané informace a na základě jejich pochopení je využívají v pracovních činnostech a praktickém životě, pozorují výsledky práce a posuzují závěry pro využití v budoucnosti, posuzují vlastní pokrok, plánují si další práci, kriticky hodnotí výsledky své práce a diskutují o nich.
- 3) Smysl pro iniciativu a podnikavost** – kompetence sociální a personální, žák komunikuje a spolupracuje ve skupině či dvojici, dodržuje pravidla práce v týmu, svým chováním přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, učí se oceňovat práci druhých, vytváří si pozitivní představu o sobě samém, buduje sebedůvěru a učí se poznávat pocit uspokojení z vlastní rukodělné práce, buduje si sebeúctu.
- 4) Kulturní povědomí a vyjádření** – kompetence občanská, respektuje a cení si tradice, kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj pro kulturu a tvořivost.

1.5 Forma

Celý program využívá následující formy:

hromadnou: při seznamování s teorií, při výkladu pracovních postupů, při přípravě a realizaci závěrečného výstupu v podobě představení hotových výrobků prostřednictvím výstavy a jejího zahájení vernisáží,

skupinovou: při objasňování postupů a manipulace s pracovními nástroji,

individuální: u samostatné práce při pletení a šití, při obsluze šicího stroje, při účasti na výstavě a prohlídce výrobků.

Práce je vedena zkušenými pedagogy a je založena na spolupráci profesionálních pedagogů s pedagogy volného času.

1.6 Hodinová dotace

22 hodin

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

10 žáků, 6. – 7. ročník ZŠ, prima a sekunda osmiletého gymnázia

1.8 Metody a způsoby realizace

Využíváme metody *slovního výkladu*:

- 2 *výkladové hodiny* pro historii textilních technik a jejich strojového zpracování – formální vzdělávání, metoda informativního charakteru, diskuze
- 2 *výkladové hodiny* o využití textilních technik v tvorbě krojů i s názornou ukázkou – dívka v kroji – metoda názorně demonstrační
- *Demonstrace, instruktáž*
- *Popis*

Metody praktické – 16 hodin praktických činností – výuky textilních technik a práce s pracovním materiálem, 2 hodiny společná příprava výstavy hotových výrobků a závěrečná prezentace, vernisáže.

Celý program vede pedagog – odborný realizátor, doporučujeme přítomnost další osoby, asistenta realizátora, který bude nápomocen žákům při jednotlivých činnostech jako rádce a průvodce. Folklorní část zajistí odborník z praxe.

Program začíná úvodem do folklorní tvorby – ruční šití, vyšívání a kroj. Následují dvouhodinové bloky výuky ručních prací, komplexní propojení, teorie a následné praxe. Na základě získaných znalostí si prakticky, prostřednictvím předvedených technik, žáci vyrábí vlastní výrobky.

Na závěr celého programu žáci připraví vernisáž vlastních výrobků. Průběh prací je zaznamenáván ve fotodokumentaci.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Tematický blok č. 1 – Ruční šití a vyšívání – 4 hodiny

Tematický blok obsahuje seznámení s technikou ručního šití a vyšívání, učí žáky manipulovat s jehlou a používat výšivku v praxi. Záměrem bloku, kromě praktických činností, je seznámení s folklorní tvorbou – krojem, jeho vznikem a jednotlivými částmi krojů.

Téma č. 1 – Šití a vyšívání – 2 hodiny

Cíl: Seznámení se s technikou ručního šití a vyšívání, základními stehy, bezpečná manipulace s jehlou, užití výšivky v praxi, tvorba výrobku, rozvoj iniciativy a kreativity.

Žáci se seznámí s materiály pro šití a vyšívání, s přízí a tkaninami v plátnové a kanavové vazbě, s pracovními pomůckami k šití a vyšívání, s jejich manipulací. Učí se základní druhy stehů a vytvoří výrobek.

Téma č. 2 – Dívka v kroji – 2 hodiny

Cíl: Probudit v žákovi cítění k tradici a zájem o lidový kroj, osvojení si historie vzniku kroje, jeho jednotlivých součástí, rozvoj kulturního povědomí.

Seznámení žáků s historií vzniku krojů, ukázka folklorní tvorby, představení krojů oblastí jižní Moravy, představení dívky v konkrétním kroji a seznámení s jeho jednotlivými součástmi: rukávce, cudnička (druh spodní sukně), spodnice, sukně, zástěra, kordula (součást kroje, která se podobá krátké vestě), v některých oblastech se nosí šněrovačka. Každá škola si najde sobě blízkou oblast a její typický kroj.

Kroje nalezneme v těchto oblastech:

Čechy: Praha, Posázaví, Podkrkonoší, Pojizeří, Polabí, Pošumaví, Povltaví, Západní Čechy, Horácko

Morava: Brněnsko, Podhorácko, Haná, Hanácké Slovácko, Moravské Slovácko, Valašsko

Slezsko: Lašsko, Těšínské Slezsko, Opavské Slezsko

Tematický blok č. 2 – Tisk na látku technikou modrotisku – 2 hodiny

Cíl: Osvojení si techniky výroby modrotisku, návrh a tvorba vzoru pro barvení modrotiskové látky, příprava látky pro šití, rozvoj schopnosti učit se.

Uvedení žáků do techniky výroby modrotisku, seznámení se s materiály, přípravou, ukázkami pracovního postupu, návrh vlastního vzoru a následná realizace vlastního výrobku, vzoru na látku.

Téma č. 1 – Modrotisk – 2 hodiny

Žáci se seznámí s teorií techniky výroby modrotisku, s používanými materiály: tkanina, pap-rezerva, indigové barvivo a postupem práce, následně vytvoří návrh vlastního vzoru a přenesou na tkaninu. Vyzorovaná látka je odeslána k obarvení firmě Modrotisk-Danzinger a v tématu šití na šicím stroji je dále přetvořena do výrobku.

Tematický blok č. 3 – Pletení na kruhové pomůcce – 4 hodiny

Žáci se učí postupům práce při pletení se soustavami nití s využitím kruhové pomůcky.

Téma č. 1 – Pletení šňůry – 2 hodiny

Cíl: Seznámit s technikou pletení, s pomůckami pro pletení, rozvoj manuální zručnosti.

Žáci se seznamují s nástroji pro rukodělnou techniku pletení, učí se technice pletení na kruhové pomůcce a praktickému postupu při proplétání, způsoby přehazování přízí odlišných barev a různé druhy jejich křížení, realizují vlastní výrobek.

Téma č. 2 Pletení šňůry– dokončení – 2 hodiny

Cíl hodiny: Pomocí techniky kumihito dokončit vlastní výrobek, rozvoj trpělivosti a cílevědomosti.

Zopakování techniky pletení a dokončení výrobku, práce na kruhové pomůcce přehazováním a křížením různobarevných přízí.

Tematický blok č. 4 – Vzorování do kůže tepáním – výroba peněženky – 2 hodiny

Cíl: Seznámit se s technikou zdobení kůže, vyrobit koženou peněženku, ozdobit peněženku tepáním podle vlastního návrhu, rozvoj manuální zručnosti.

Téma č. 1 – Vzorování do kůže tepáním – 2 hodiny

Žáci se učí práci s kůží, navrhují vlastní vzor pro tepání, přenášejí vzor na kůži, dekorují kůži tepáním a ražbou, připevňují druky jako zapínání peněženky. Upravují hotový výrobek nanesením ochranné emulze na kůži.

Tematický blok č. 5 – Od kostěné jehly k šicímu stroji – 8 hodin

Žáci se učí pracovat s látkami, s jehlami, šicími stroji, osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Seznamují se s obsluhou a prací na šicím stroji, zpracují modrotiskový kupon a šijí vlastní výrobek (šátek, ubrus, taška). Učí se samostatně plánovat, práci zorganizovat a vyhodnotit výsledky práce, učí se dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny při práci. Prostřednictvím vlastní zkušenosti jsou ovlivňováni při rozhodování o volbě své budoucí profese.

Téma č. 1 – Práce s šicím strojem – 2 hodiny

Cíl: Naučit se základům obsluhování a práce na šicím stroji, bezpečné manipulaci a rovnému šití, rozvoj schopnosti učit se, osvojení základních pracovních dovedností a návyků.

Žáci se učí základům práce se šicím strojem jeho ustavení, zapojení do elektřiny, seznámí se s jeho jednotlivými částmi. Učí se obsluhu šicího stroje, bezpečnou manipulaci a rovné šití.

Téma č. 2 – Zpracování modrotiskového kuponu – 2 hodiny

Cíl hodiny: Zpracování vlastního modrotiskového kuponu, upevnění znalosti ručního šití a práce s šicím strojem, rozvoj manuální zručnosti, rozvoj základních pracovních dovedností a návyků.

Žáci si opakují teorii obsluhy a práce na šicím stroji, užití různých typů stehů. Zpracují vlastnoručně vyvzorovaný modrotiskový kupon, učí se rozměření a rozkreslení stříhu na látku, práci s nůžkami, stříhání látky, stehování a přípravu vlastního výrobku pro další zpracování (šátek, ubrus, taška).

Téma č. 3 – Výroba šátku nebo ubrusu – 2 hodiny

Cíl hodiny: Šití vlastního modrotiskového kuponu do výrobku, upevnění znalosti práce s šicím strojem a rovného šití, rozvoj manuální zručnosti.

Žáci si zopakují prakticky rovné šití na stroji, začišťování látky zoubkovým stehem, šití rohů, obrubování látky.

Téma č. 4 – Šití z plátěné látky v metráži – 2 hodiny

Cíl hodiny: Výroba tašky, nácvik sešití více kusů látky, rozvoj poznání, že technika je významnou součástí lidské kultury a je spojena s pracovní činností člověka, rozvoj trpělivosti, vytrvalosti a soustavnosti.

Žáci si upevňují znalosti práce při seřízení šicího stroje a učí se postup práce při šití tašky: rozměření a rozkreslení stříhu na látku, práci s nůžkami, stříhání jednotlivých dílů z látky a celý proces výroby tašky. Jsou vedeni k trpělivosti, vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaného úkolu.

Tematický blok č. 6 – Příprava výstavy rukodělných výrobků a vernisáž výstavy – 2 hodiny

Téma č. 1 – Příprava výstavy rukodělných výrobků – 1 hodina

Cíl hodiny: Dokončení rukodělných výrobků a jejich příprava na výstavu, prezentace své práce, podpora rozvoje iniciativy.

Žáci dokončí a připraví výrobky pro prezentaci vlastní práce na výstavě, společně s pedagogem si zrekapitulují použité techniky při rukodělné textilní tvorbě a připraví popisy práce, výrobků a výstavu.

Téma č. 2 – Vernisáž výstavy – 1 hodina

Cíl hodiny: Představit druhým lidem výsledky vlastní práce, vnímat své dovednosti a pochopit, že práce a pracovní činnosti jsou příležitostí vlastní realizace, vyjádřit vlastní názor, rozvoj komunikace v mateřském jazyce.

Žáci prostřednictvím výstavy představí vlastní rukodělné výrobky, seznámí návštěvníky s technikami použitými při jejich výrobě, prostřednictvím sdílení vlastní zkušenosti se naučí vnímat své nově nabyté dovednosti v rukodělné tvorbě, hodnotu lidské práce.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

Učebna 22 h

Tematický blok č. 1 – Ruční šití a vyšívání

Téma č. 1 – Ruční šití a vyšívání kuponu

10 ks ostrých jehel, 10 ks tupých jehel, vyšívací bavlnky různých barev, 10 ks tkaniny s plátěnou a kanavovou vazbou pro vyšívání

nákup doporučen na: *Textil Zítka* [online]. Václav Zítka: ©2015 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://www.textilzitka.cz/latky-prirodni/floxana-6-pruh-bavlna-len-256.html>

Téma č. 2 – Dívka v kroji

Zapůjčení kroje nebo tradičního oděvu z vlastní oblasti, exkurze a návštěva blízkého muzea. Je možné využít ilustrační fotografie na internetu při zadání hesla *Dívka v kroji* do prohlížeče Google.

Tematický blok č. 2 – Tisk na látku technikou modrotisku

Téma č. 1 – Modrotisk

5 ks igelitů na pokrytí stolů, 5 m plátna šíře 90 cm, rezerva-pap, 10 ks štětců, 10 ks tužek, 10 ks papíru pro návrh vzoru, *Modrotisk Danzinger* [online]. Modrotisk-Danzinger: ©2006-2018 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://www.modrotisk-danzinger.cz/jak-vyrob-it-vlastni-vzor/>

Tematický blok č. 3 – Pletení na kruhové pomůcce

Téma č. 1 a 2 – Pletení a dokončení pletení

1 ks kruhu kumihimo *Modelina* [online]. Modelina.cz: ©2016-2020 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: https://www.modelina.cz/pletaci-kruh/?utm_source=heureka.cz&utm_medium=shopping&utm_campaign=shopping

10 ks pomůcek na pletení šňůry z tvrdého papíru: tj. kruh v průměru 10 cm ve středu otvor asi 5 mm až 1 cm v průměru a po obvodu v pravidelných rozestupech 8 zářezů (viz foto v Příloze č. 1, Téma č. 3), 20 ks příze pro pletení šňůry přehazováním, 10 ks nůžek

Tematický blok č. 4 – Vzorování do kůže tepáním – výroba peněženky

Téma č. 1 – Vzorování do kůže tepáním

10 ks kůže – hovězí, přírodní hlazenice síla 2 mm, *Kumo s. r. o.* [online]. Kumo-kozeluzna: [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: (<http://www.kumo-kozeluzna.cz/>)

10 ks raznice – zapůjčit od sedláře nebo koupit

RPS koně [online]. Rpskone: ©2020 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z: (<https://www.rpskone.cz/raznice-do-kuze/>), 5 ks dřevěných nebo gumových kladívek, 5 ks prkének z tvrdého dřeva, 1 ks rozprašovače s vodou na vlhčení kůže

Tematický blok č. 5 – Od kostěné jehly k šicímu stroji

Téma č. 1 – Obsluha šicího stroje

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, špendlíky, 10 ks ručních jehel (podle počtu žáků), 4 ks kříd na látky, 8 ks šicích nití, 1 m bavlněné látky v metráži nebo zbytky látek, 10 ks časopisů s módou

Téma č. 2 – Zpracování modrotiskového kuponu

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, 1 stehovací nit, 4 ks kříd, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, 10 m obarvené modrotiskové látky

Téma č. 3 – Výroba ubrusu nebo šátku

4 šicí stroje, 10 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, 1 ks stehovací nitě, špendlíky, 4 ks kříd, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, 10 ks modrotiskového kuponu

Téma č. 4 – Šití z plátěné látky v metráži

4 ks šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, 1 stehovací nit, špendlíky, 4 ks kříd, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, 10 m látky, 5 ks látkových tašek na ukázkou

Tematický blok č. 6 – Příprava výstavy rukodělných výrobků a vernisáž výstavy

10 ks jehel, 8 ks nití, 10 ks nůžek, 10 ks výkresů A5, žehlička, popisovače, fixy, špendlíky, stoly a panely pro instalaci výrobků

1.11 Plánované místo konání

YMCA Brno, ZŠ Jihomoravské náměstí, Brno-Slatina

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu

Program doporučujeme využívat běžnými základními školami pro práci s žáky šestých a sedmých ročníků ZŠ, primy a sekundy osmiletého gymnázia, v rámci mimoškolních aktivit, zájmových kroužků, při aktivitách v DDM, ve školní družině, letních dětských táborech se zaměřením na rukodělnou tvorbu. Jeho obsah je možné zařadit do projektových dnů se zacílením na podporu polytechnické výchovy.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů:

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory – 2 odborní lektori, 1 lektor		28 600 Kč
z toho	<i>Hodinová odměna pro 1 odborného lektora (1 h výuky + 0,5 h přípravy, DPP bez odvodů)</i>	300 Kč
	<i>Hodinová odměna pro 1 lektora (1 h výuky + 0,5 h přípravy, DPP bez odvodů)</i>	200 Kč
		0
Náklady na zajištění prostor		8 800 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		0
z toho	<i>Doprava účastníků</i>	0
	<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	0
Náklady vybavení a materiál		70 000 Kč
z toho	<i>Vybavení – stroje, žehlicí prkno, žehlička apod.</i>	60 000 Kč
	<i>Drobný spotřební materiál, odměny žákům</i>	10 000 Kč
Režijní náklady		12 600 Kč
z toho	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	2 000 Kč
	<i>Ubytování organizátorů</i>	0
	<i>Poštovné, telefony</i>	400 Kč
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	0
	<i>Propagace</i>	1 000 Kč
	<i>Ostatní náklady</i>	7 200 Kč
	<i>Odměna organizátorům</i>	2 000 Kč
Náklady celkem	10 žáků 6 a 7 ročník ZŠ a odpovídající ročníky osmiletého gymnázia	120 000 Kč
Poplatek za 1 účastníka		12 000 Kč

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Pokud není uvedeno jinak, jsou všechny použité obrázky a fotografie autorským dílem Střediska služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace.

Program je zveřejněn k volnému využití na stránkách:

www.rvp.cz

<https://www.sssbrno.cz/projekty/projekt-ve-skole-po-skole>

Program Od kostěné jehly k šicímu stroji podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ. Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

2.1 Tematický blok č. 1 – Ruční šití a vyšívání – 4 hodiny

2.1.1 Téma č. 1 – Šití a vyšívání kuponu– 2 hodiny

Cíl

Seznámení s technikou ručního šití a vyšívání, základními stehy, bezpečná manipulace s jehlou, užití výšivky v praxi, tvorba výrobku, rozvoj iniciativy a kreativity.

Forma a bližší popis realizace

Žáci se seznámí s technikou ručního šití a vyšívání, se základními druhy stehů, s materiály pro šití a vyšívání, s přízí a tkaninami v plátňové a kanavové vazbě, s pracovními pomůckami k šití, s jejich manipulací, vytvoří výrobek. Učí se bezpečně zacházet s jehlou, jsou vedeni k rozvoji vlastní iniciativy a zájmu o rukodělnou tvorbu.

Metody

Využíváme metodu **slovního výkladu** pro úvod do problematiky ručního šití a vyšívání, **instruktáž** pro názorné ukázky stehů a postupů, **praktické činnosti** pro vlastní realizaci výrobku.

Pomůcky:

10 ks gobelínových jehel s tupým koncem, 10 ks ostrých jehel, 10 ks pracovních listů s nakopírovanými obrázky názorného postupu jednotlivých stehů

Výtvarný materiál:

10 ks vyšívacích bavlnek, 10 ks kuponu (tkanina s plátňovou a kanavovou vazbou pro vyšívání), nákup doporučen na:

Stoklasa [online]. © Stoklasa <https://www.stoklasa.cz/vysivaci-tkanina-kanava-20x30-cm-40-ocek-x145979> *Textil Zítka* [online]. Václav Zítka: ©2015 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: https://www.stoklasa.cz/vysivaci-tkanina-kanava-20x30-cm-46-ocek-x146060?gclid=Cj0KCQjw-af6BRC5ARIsAALPIIWbzoz-o-kd9jXXa8ohwgoipzFCqvK6O7mfhgqNZuu_d4kRITBRDbIaAoOfEALw_wcB

Podrobně rozpracovaný obsah

Motivace

Žáky motivujeme prostřednictvím **hry**, která uvolňuje, přirozeně vzbuzuje zájem o téma. Začínáme návodnými otázkami. *Všimli jste si, co mám dnes oblečené? Jaké oděvy máte dnes vy? Je někdo oblečený stejně? Zahrajeme si hru na podobnosti a rozdíly.*

Hra

Sedíme v kruhu, postavíme se v okamžiku, kdy slyšíme věc, kterou máme oblečenou, např. džínsy, sukně, trika, mikina, svetr, boty, přezůvky. Pedagog jmenuje části oděvu. Zde se kromě motivace upevňuje pocit sounáležitosti s ostatními, uvědomování si podobnosti a rozdílů, v tomto případě v oblékání, rozvíjí se empatie, tolerance a respekt k odlišnostem, rozvoj vztahů. Všechno oblečení, které jsme jmenovali, musel někdo vyrobit, ušít, zmiňujeme pohodlnost, příjemnost materiálu, barev, vzorů látek, všímáme si viditelných stehů na oblečení, jmenujeme, co kdo rád nosí.

Výklad

Dnes nebudeme šít kostěnou jehlou, ta je míněna pouze symbolicky, jako jeden z prvních nástrojů v pravěku.

Šití je velmi stará technika vyskytující se již v pravěku, kdy si pravěcí lidé spojovali pomoci stehů kůži k ochraně svého těla. Šilo se kostěnými jehlami. Spojení muselo být velmi pevné, aby například mužům na lovu drželo na těle a chránilo je. Dnes známe a ve většině případů používáme šití strojové, ale dlouho se šilo ručně, tzv. ručním stehem, kdy se navleče nit do jehly, na konci se nit zasukuje a dva kusy látky přiložené k sobě nití sešijeme. Souvislá rovná řada stehů tvoří šev, držící kusy látky, dříve samozřejmě kůži, při sobě.

Odedávna se lidé potřebovali oblékat. V každé době a zeměpisné oblasti využívali, co měli, co příroda dala. V našich zemích v pravěku to byly oděvy z kůže, spojované řemínky, šité jehlou vyrobenou z kosti. S přechodem od lovu k pěstování plodin a chovu domácích zvířat přibývaly nové postupy, jako předení na vřetánku, později kolovratu, tkaní na rámech a jednoduchých stavech. S dobou bronzovou přichází zlepšení kvality pomůcek, např. jehel na šití a síťování. Z pěstovaných rostlin se na našem území daří lnu a konopí, ze zvířat se chovají ovce pro maso a vlnu. Oblékání se stává podle oblastí rozmanité a odlišuje se zdobením. Jednodušší oděvy jsou na všední dny, zdobnější na svátek. V devatenáctém a na počátku 20. století se k oblékání používá konopné a lněné plátno, vlněné sukno nebo vlněná plst. Oděvy se zdobí vyšíváním, krajkami háčkovanými nebo paličkovanými. A dnes se naučíme vyšívání, jak si naši předci zdobili oblečení.

Realizace výrobku

Úvod do techniky ručního šití a vyšívání, představení pomůcek, materiálu, ukázky stehů a postupů.

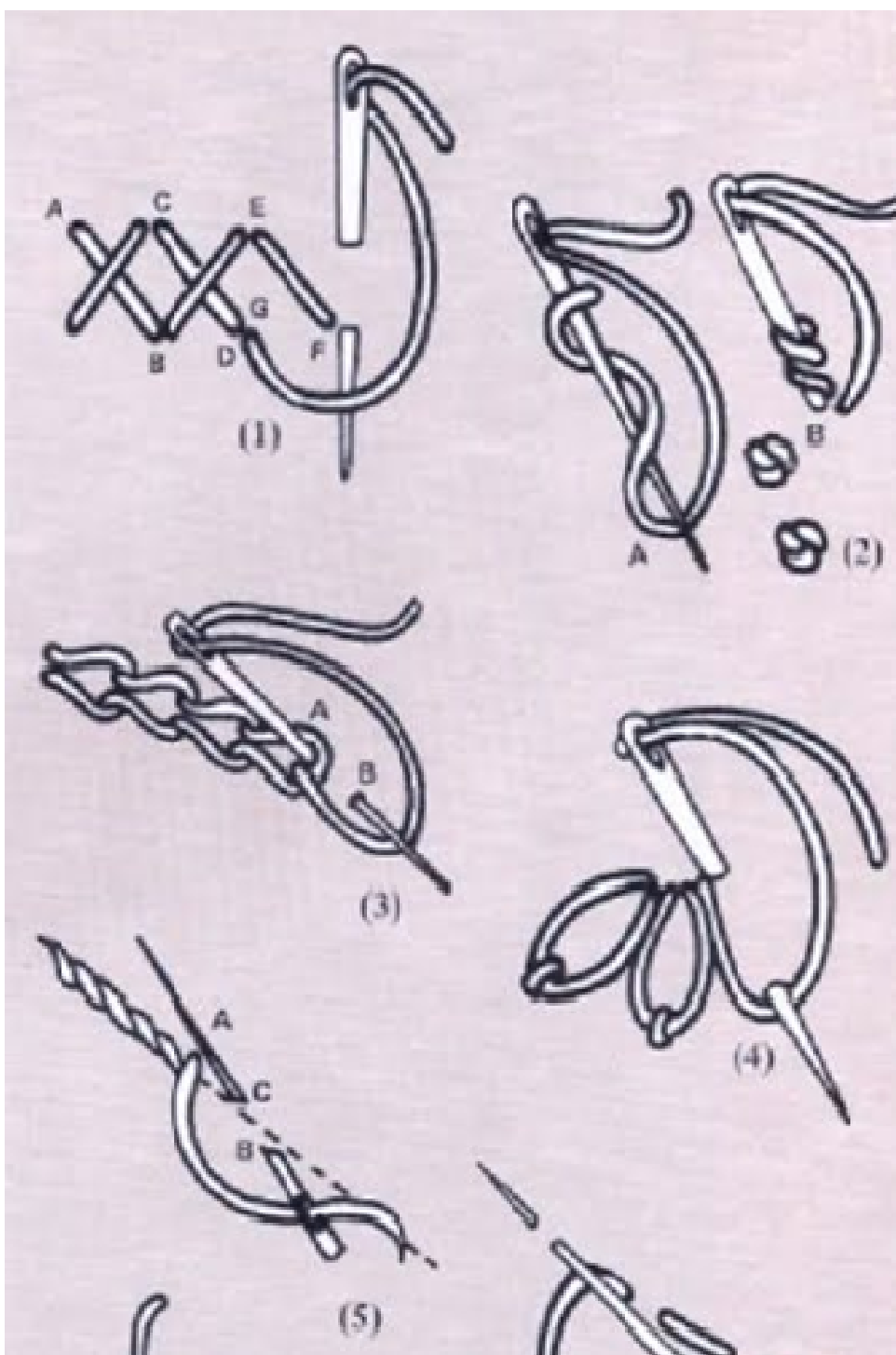
Látku (připraví pedagog) si prohlédneme. Je vyrobena ze směsi bavlny a lnu, kde se střídá v pruzích plátňová vazba s vazbou kanavovou. **Plátňová vazba** je vhodná pro šití předního, zadního, stonkového a řetízkového stehu. **Na kanavě** se zase dobře vyšívá křížek a krokový steh. Prohlédneme si ukázky stehů:

Vyšívání on line [online]. Vysivani-online: ©2020 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://vysivani-online.cz/kategorie/vysivaci-stehy/>

V následujícím***vzoru, podle kterého pracujeme**, je rozkresleno 5 druhů a postupů vyšívání. Navlékneme si bavlnku do jehly, uděláme suk na jejím konci a zkusíme jednotlivé druhy stehů (**obrazový materiál v Příloze č. 1, Téma č. 1**) vyšíváme látkový kupon, který využijeme podle své volby, na dečku nebo záložku do knihy, popř. jako dárek.

*Vzor: Práce s jehlou, šití základních druhů stehů

Melinda Cossová: *Encyklopedie vyšívání*. Vydalo nakladatelství Ikar Praha, spol. s r. o., ve spolupráci s Knižním klubem Praha, v roce 1997 jako svou 312. publikaci, vydání první.

ISBN 80-7202-204-0 (Ikar. Praha), ISBN 80-7176-608-9 (Knižní klub. Praha)

Závěrečná reflexe

Diskuze se žáky na téma vlastního splnění úkolu, zvládnutí techniky vyšívání, složitosti jednotlivých stehů a manipulace s jehlou, trpělivost, kreativita, respekt k ostatním a k výsledkům jejich práce.

Žáky vybízíme k vlastnímu hodnocení práce pomocí návodných otázek.

Otázky:

Vyjmenujte, co jste se dnes naučil.

Řekněte, co nového vám práce přinesla.

Co jste si uvědomili?

Řekněte, co byste udělali příště jinak?

2.1.2 Téma č. 2 – Dívka v kroji – 1 hodina

Cíl

Probudit v žákovi cítění k tradici a zájem o lidový kroj, osvojení si historie vzniku krojů, jeho jednotlivých součástí, rozvoj kulturního povědomí, seznámení s folklorní tvorbou.

Forma a bližší popis realizace

Žáci se dozvědí informace o vzniku krojů a uvidí ukázkou kroje, jeho oblékání, zpracování, zvyky. Kroj jim bude představen jako typicky výrazný prvek folkloru a zároveň jako hodnota předávaná z generace na generaci jako součást lidské tradice a památky na minulost.

Metody

Názorné představení kroje v souvislosti s folklorní tvorbou.

Praktické seznámení: Pedagog zapůjčí kroj, žáci určují, jak se které části říká: rukávce, cudnička, spodnice, sukně, zástěra, kordula – a v jakém pořadí se obléká.

Videoukázka:

Folklorní akademie. Nedakonice-oblékání nevěsty do kroje. In: Youtube[online]. Zveřejněno 13. 8. 2016. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jxOSGY2Gin4>

Pomůcky

Kroj, obrázky krojů, videoukázka z internetu

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, představení, realizace

Motivace

Diskutujeme na téma kultury dnešního odívání a jmenujeme, co vše se dnes nosí.

Pokusíme se popsat rozdíly v oděvu chlapců a dívek, kdy vyzveme dva žáky (chlapce a dívku oblečenou v šatech) a porovnáme odlišnost dívčího a chlapeckého oblečení.

Podíváme se, do čeho se odívali naši předci.

Výklad

Lidé nosili kroje, tvořili je z materiálů, které byly v jejich kraji (oblasti) dostupné. Vesnice se chtěly odlišovat, proto v nich lidé vymýšleli odlišné vzory zdobené výšivkou a krajkou, barvou látky. Oblečení bylo pestré, různorodé a prezentovalo kreativitu lidí. Podíváme se dnes na oděv z časů minulých.

Konečná podoba krojů je výsledkem mnohaletého působení procesů a různých faktorů: geografické podmínky – bohaté kraje a města měly honosně zdobené kroje, chudší kraje jednodušší kroje, mísení krojů s kroji ze sousedních oblastí, či sociální podmínky – postavení lidí, pohlaví, věk, rozlišení vdané či svobodné ženy apod. Kroj je vnímán jako hodnota, ke které mají lidé vztah, zároveň si jej uvědomují jako součást své tradice a památky na minulost.

Sledujeme videoukázku:

Folklorní akademie. Nedakonice-oblékání nevěsty do kroje. In: Youtube[online]. Zveřejněno 13. 8. 2016. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jxOSGY2Gin4>

Prohlédněte si dívku v kroji a další **ilustrační fotky autorka Jana Brzobohatá**

Ukázka kroje

Realizace

Součásti kroje si rozložíme na stole a přikládáme papíry s názvy krojových částí na jednotlivé součásti nápisem dolů. Pak se lístky obrátí a společně vyhodnotíme správnost pojmenování a odhadujeme postup oblékání jednotlivých součástí kroje.

Povídání o kroji jako folklorním prvku

Prohlédneme si zdobení kroje, výšivky, krajky a zkusíme najít a poznat stehy, které jsme se naučili. Zároveň zkusíme rozeznat, jakými technikami jsou zhotovené jednotlivé krajky: vyšívané, háčkované a paličkované. Zamyslíme se, zda, kdy a kde se setkali s krojem.

Rukávce

Cudnička je užší sukně zakončená krajkou, která se obléká na boky a sahá nad kolena, aby při předklonu nebylo stárce vidět spodní prádlo (foto není k dispozici).

Spodnice

Sukně

Zástěra

Kordula

Ilustrační foto, autorka Jana Brzobohatá

Jeden z žáků – dobrovolník – figurant. Předvede s dopomocí pedagoga oblékání jednotlivých součástí kroje.

Závěrečná reflexe

Hovoříme se žáky o odívání v minulosti, o tradičním kroji, o jeho součástech, o kultuře oblékání, jeho významu.

Otázky:

Řekněte, co jste poznali v dnešní hodině?

Vyjmenujte, jaké součásti má kroj.

Popište, jak se oblékají jednotlivé jeho části.

Zopakujte, jak jsme postupovali.

Jaké nové poznatky si dnes odnášíte?

2.2 Tematický blok č. 2 – Tisk na látku technikou modrotisku – 2 hodiny

Cíl: Osvojení si techniky výroby modrotisku, návrh a tvorba vzoru pro barvení modrotiskové látky, příprava látky pro šití, rozvoj schopnosti učit se.

2.2.1 Téma č. 1 – Modrotisk – 2 hodiny

Forma a bližší popis realizace

Žáci se seznámí s technikou modrotisku, s materiály, se kterými budou pracovat: tkanina, pap-rezerva, indigové barvivo, typy štětců, nanášení rezervy na tkaninu. Proběhne příprava pracovního prostoru: ochrana stolů, rozložení a rozdělení kuponů látky, názorná ukázka pracovního postupu a vlastní práce (návrh vzoru na papír), přenesení návrhu vzoru na látku. Potištěnou látku obarví firma Modrotisk-Danzinger, která je takto připravena k šití na šicím stroji pro výrobu vlastního výrobku. V tomto bloku se žáci učí nejen techniku výroby modrotisku, ale rozvíjí se u nich kompetence k učení, komunikativní, sociální a personální kompetence, pracovní i kompetence občanské.

Metody

Seznámení s technikou modrotisku *metodou výkladu*, s připravenými pomůckami a materiálem. *Demonstrace* ukázky práce. *Instruktaž* k postupu práce. *Praktické činnosti* – návrh vlastního vzoru tisku na papír, realizace návrhu tisku na látku.

Pomůcky:

10 ks štětců, 5 ks misek, 10 ks obyčejných tužek, 5 ks igelitu na ochranu stolu, 1 batikované triko, šaty, šátek (jako motivační pomůcky)

Výtvarný materiál:

10 ks výkresů A5, 10 m bílého plátna v šíři 90 cm, 1 ks indigového barviva, 1 ks pap-rezervy

Nákup v kamenných obchodech nebo on line:

Textil Zítka [online]. Václav Zítka: ©2015 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z:

https://www.stoklasa.cz/vysivaci-tkanina-kanava-20x30-cm-46-ocek-x146060?gclid=Cj0KQCjw-af6BRC5ARIsAALPIIWbzoz-o-kd9jXXa8ohwgoipzFCqvK6O7mfhgqNZuu_d4kRITBRDbIaAo0fEALw_w

[Modrotisk-Danzinger: ©2006-2018 \[cit. 16.7.2020\]. Dostupné z:](#)

<https://www.modrotisk-danzinger.cz/jak-vyrobit-vlastni-vzor/>

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, představení, realizace

Motivace

Prohlédneme si batikované triko, šaty, haleny. Ptáme se žáků, jak se jmenuje technika barvení, zda se s ní již setkali. Zjišťujeme, zda mají takto obarvené věci a jak se jí líbí. Dnes se seznámíme

s pradárným způsobem zdobení látek s názvem MODROTISK. Tato metoda ozdoby textilu je tak zvláštní, že se dostala na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

Výklad

Technika modrotisku je jeden z nejstarších způsobů potiskování lněného a později bavlněného plátna. Technika je využívána asi 500 let. Je založena na tisku rezervou (pap) a následném obarvení indigem. Tam, kde je nanášena rezerva, se plátno neobarví, rezerva (látka) se vypere a vzor zůstane bílý. Indigo je přírodní barvivo získané z druhu trávy rostoucí v Indii. Je to barva otěrová, to znamená, že ulpívá na povrchu a neproniká dovnitř vlákn. Touto barvou se barví džínsy, a ty pak mechanickým působením v namáhaných místech barvu ztrácejí, proto, že vlákna nejsou probarvená uvnitř. V současné době v naší zemi fungují dvě modrotiskové dílny, a to v Olešnici u Kunštátu a ve Strážnici.

Dílna v Olešnici u Kunštátu Modrotisk-Danzinger: ©2006-2018 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://www.modrotisk-danzinger.cz/jak-vyrobim-vlastni-vzor/> dodá metráž plátna a balení rezervy na vzorování, je nutno objednat asi 2 týdny předem. Odekorovanou metráž, nestříhanou a vcelku, dílna obarví v kádi s indigem, usuší a zašle poštou zpět do školy.

Realizace výrobku

Podíváme se na názornou ukázkou pracovního postupu (návod je na uvedených webových stránkách), vytvořte vlastní návrh vzoru na dekorování tašky, šátky či ubrusu. Na papíře si rozvrhněte svůj vzor a na cvičném pruhu látky vyzkoušejte nanášení rezervy různými štětci formou tahů a otisků. Vzor si přeneste na látku (100 % bavlna), na vyměřený kupon. Pokud rezerva kápne na látku v neplánovaném místě, je možné ji zakomponovat do vzoru. Hotové vzory na látce je třeba nechat zaschnout. Vyzorovanou metráž pedagog zašle do dílny k obarvení. Hotová obarvená látka je rozstříhána a v dalších hodinách využita ke zpracování šitím do výrobku.

Závěrečná reflexe

Prohlížíme si vytvořené návrhy vzorů, obdivujeme kreativitu a nápady.

Otázky:

Co jsme dnes vyráběli?

Jakou techniku, materiál, pomůcky, jsme dnes použili?

Popište, jak jsme postupovali?

Co jsme se o modrotisku ještě dozvěděli?

Řekněte, co vás na této technice zaujalo?

Pap – rezerva, nanášení rezervy na plátno, plátno připravené k odeslání k obarvení

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Schnutí dekorovaného plátna se vzory. Po uschnutí zasíláme k barvení.

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Výsledek barvení – Obarvené plátno

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

2.3 Tematický blok č. 3 – Pletení na kruhové pomůcce – 4 hodiny

2.3.1 Téma č. 1 – Pletení šňůry – 2 hodiny

Cíl

Seznámit se s technikou pletení, s pomůckami pro pletení, vyrobit pletenou šňůru, seznámit se s pomůckami používanými při technice pletení, rozvoj manuální zručnosti.

Forma a bližší popis realizace

Žáci se seznámí hromadnou formou s textilní technikou pletení na základě rozmanitého proplétání: křížení více nití, kdy jim vysvětlíme praktický postup při pletení. Naučí se samostatně pracovat s kruhovou pomůckou a způsobem křížení přízí japonskou technikou kumihimo. Vytvoří vlastní výrobek: pletenou šňůru. Naučí se novou techniku práce. Učí se naslouchat, zpracovávat dané informace a používat je v praxi při výrobě šňůry. Učí se samostatnosti, zručnosti, trpělivosti.

Metody

Využijeme *metodu výkladu*, objasníme techniku pletení a jejího užití. Předvedeme *názornou ukázkou* postupu práce při pletení přízí na pletacím kruhu. Žáci pokračují *praktickými činnostmi* při práci na výrobku.

Pomůcky

1 ks kruhu kumihimo *Modelina* [online].Modelina.cz: ©2016-2020 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: https://www.modelina.cz/pletaci-kruh/?utm_source=heureka.cz&utm_medium=shopping&utm_campaign=shopping

10 ks pomůcek na pletení šňůry z tvrdého papíru: tj. kruh v průměru 10 cm, ve středu otvor asi 5 mm až 1 cm v průměru a po obvodu v pravidelných rozstupech 8 zářezů (viz foto v Příloze č. 1, Téma č. 3), 10 ks nůžek

Výtvarný materiál

20 ks barevné bavlněné příze

Pomůcky na pletení šňůry, kulatý kumihimo disk

Foto Jana Brzobohatá

Podrobně rozpracovaný obsah

Motivace

Žáky inspirujeme prostřednictvím barevné pletené šňůry a pomůcek, které leží před žáky, uprostřed komunitního kruhu na koberci. Pomůcky jmenujeme a popisujeme, z jakého materiálu je výrobek vytvořen, navrhujeme společně, k čemu může sloužit, zda ho můžeme darovat jako dárek, či připravit jako upomínkový předmět při zvláštních událostech, např. jarmarky, dny otevřených dveří, vítání prvňáků, při projektech mezigeneračního sdílení.

Výklad

Technika kumihimo je původem z Japonska a užívá se k pletení šňůr a pásků.

K pletení potřebujeme šablonu – kolečko o průměru 10 cm z plastu nebo tvrdého kartonu, do kterého se rovnoměrně nastříhne 8 zářezů, ve středu je otvor asi 5 mm až 1 cm.

Vezme se sedm přízí různých barev dlouhých asi 50 cm, na jednom konci se spojí sukem. Suk se provleče středovým otvorem pomůcky. Jednotlivé příze se založí do zářezů a jeden zářez zůstává volný. Vezme se třetí nit nad volným zářezem a založí se do volného zářezu. Po ní zůstane místo – volný zářez. Opět se vezme třetí nit nad volným zářezem a zasune se do volného zářezu. Postup se neustále opakuje.

Realizace výrobku

Každý žák má jednu kruhovou pomůcku, nastříhá si 7 kusů barevných přízí. Po zahajovací instruktaži pedagogem žáci vytváří vlastní šňůru. Při správně prováděném postupu práce vzniká pletená šňůra s pravidelným barevným vzorem.

Poznámka: Šňůru pleteme tak dlouhou, za jakým účelem nám má sloužit. Může být přívěskem na klíče (délka 10 cm), uchem na tašky (20 až 40 cm), ozdobným páskem na šaty či džíny (měříme obvod pasu). Možností užití je spousta, záleží pouze na fantazii, kreativitě a trpělivosti.

Závěrečná reflexe

Prohlížíme si vyhotovené výrobky. Hodnotíme naši trpělivost při práci s kruhovou pomůckou, plnění úkolu. Oceňujeme zvládnutí techniky.

Otázky:

Čím je pro tebe technika pletení kumihimo zajímavá?

Řekni, jaké jsme použili pomůcky?

Popiš, jak jsi zvládl tuto techniku práce?

2.3.2 Téma č. 2 – Pletení šňůry – dokončení – 2 hodiny

Cíl hodiny

Pomocí techniky kumihimo dokončit vlastní výrobek.

Forma a bližší popis realizace

Žáci opakují získané znalosti o pletení šňůry na kruhové pomůcce japonskou technikou kumihimo (viz **Příloha Téma č. 3, Obr .1**), pojmenují potřebné pomůcky, vlastní výsledek práce z minulé hodiny. Po stručném úvodu pak následuje praktická činnost pletení a dokončení výrobku.

Metody

Při opakování teoretické části o technice proplétání přízí na kruhové pomůcce a jejím užití uplatňujeme metodu *řízené diskuze, popisu* postupu práce a pokračujeme v *pracovní činnosti* pletení šňůry japonskou technikou kumihimo. Realizujeme dokončení výrobku a diskutujeme nad možnostmi jeho uplatnění ve zdobení našich oděvů, dalším možném využití jako upomínkového předmětu nebo případného funkčního využití v tématu šití.

Pomůcky

10 ks kruhové pomůcky na tkaní kumihimo, bavlněné příze v 7 různých barvách.

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, realizace

Motivace

Každý nám předvede část výrobku, na kterém pracoval, popíše volbu barevných přízí a záměr, jaký výrobek chce vytvořit (přívěsek na klíče, uši k tašce, pásek). Žáci pokračují v práci, výrobek dokončí.

Realizace

Zopakujeme si postup práce při pletení na kruhové pomůcce, připomeneme jednotlivé kroky, manipulaci s přízí a pomůckou na pletení.

Každý potřebujeme sedm přízí různých barev dlouhých asi 50 cm, na jednom konci se spojí sukem. Suk se provleče středovým otvorem pomůcky. Jednotlivé příze se založí do zářezů a jeden zářez zůstává volný. Vezme se vždy třetí nit nad volným zářezem a založí se do volného zářezu. Po ní zůstane místo – volný zářez. Opět se vezme třetí nit nad volným zářezem a zasune se do volného zářezu. Postup se neustále opakuje. Šňůra přibývá pomalu, proto se snažíme udržovat pozornost, soustředěnost, trpělivost. Výrobek v této hodině dokončíme.

Závěrečná reflexe

Hodnotíme zvládnutí techniky pletení šňůry na kruhové pomůcce. Uvědomujeme si, kolik času, energie a trpělivosti vkládáme do výrobku. Oceňujeme vlastní práci a práci druhých.

Otázky:

Co vše jste museli udělat, aby se vám podařilo výrobek dokončit?

Jak bys zhodnotil výsledek své práce?

Přemýšlejte, zda by se hodil tento výrobek někomu jako dárek.

Čím může být pro tebe nebo pro obdarovaného cenný?

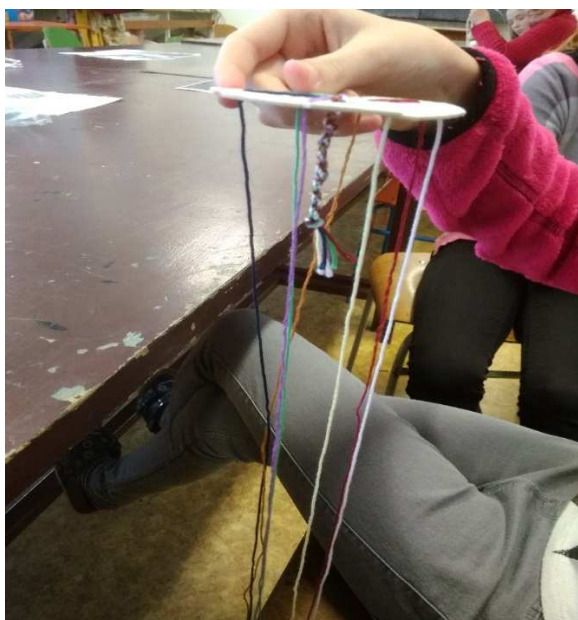

Kruhová pomůcka – ukázka práce

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Realizace výrobku

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

2.4 Tematický blok č. 4 – Vzorování do kůže tepáním – 2 hodiny

2.4.1 Téma č. Vzorování do kůže a výroba peněženky

Cíl

Seznámit se s technikou zdobení kůže, vyrobit koženou peněženku, ozdobit připravený polotovar peněženky tepáním podle vlastního návrhu, práce s nástroji, rozvoj manuální zručnosti.

Forma a bližší popis realizace

Na úvod tohoto tematického bloku jsou žáci uvedeni do problematiky práce s kůží. Učí se kůži vlhčit a zdobit ražbou. Navrhují si vlastní vzor a s pomocí ornamentálních raznic vlastní námět vytepat do plastické podoby. Rozvíjí svůj tvůrčí potenciál, fantazii, kreativitu, zručnost, budují si vztah k ruční práci. Učí se zhotovit vlastní peněženku. Poznávají, jak je práce časově náročná, kolik energie musí člověk vložit do vlastního výrobku. Učí se oceňovat vlastní práci a práci druhých.

Metody

Metodou *výkladu* žáky seznámíme se specifiky práce s kůží, s pomůckami a technikou práce. Prostřednictvím pracovních činností si připraví vlastní ozdobný vzor a následně zrealizují pomocí razidel vzorování kůže. Takto ozdobenou kůži zpracují do tvaru peněženky.

Pomůcky

10 ks papírového stříhu na peněženku, 1 ks odlamovacího nože, 1 ks kovové lišty, 5 ks dřevěných kladívek, 5 ks dřevěných desek z tvrdého dřeva (zapůjčit od sedláře), 1 ks rozprašovače na vlhčení kůže vodou, 10 ks raznice do kůže (zapůjčit od sedláře) nebo nakoupit zde:

RPS koně [online]. Rpskone: ©2020 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z:

(<https://www.rpskone.cz/raznice-do-kuze/>)

Výtvarný materiál

10 ks hovězí kůže hlazenice kraj, 10 ks sady druků na zapínání s aplikátory

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, představení, názorná ukázka, realizace

Motivace

O své osobní věci bychom měli rádi pečovat. Ukážu vám, v čem nosím mé osobní věci. Myslíte, že je důležité si tyto věci chránit? Proč a za jakým účelem? Může nám někdo nějak ublížit, když je ztratíme? Důležité věci potřebujeme mít pořádně schované. Například peníze. Dnes si vyrobíme kožený obal na peněženku.

Výklad

Z kůže se často tvoří doplňky oblékání. U mužských oděvů, ale i krojů, s kterými jsme se již seznámili, to bývají opasky a u mužských i ženských oděvů a krojů i kožené boty, tašky. Kůže nemusí být

po zpracování a výrobě oděvů a obuvi jen jako hladká, ale dají se na ní tvořit plastické vzory ražbou. *My si ražbu do kůže vyzkoušíme. Vytvoříme si a ozdobíme jednoduchou peněženku na mince.*

K ražbě do kůže se používá hovězí useň přírodní o tloušťce 2,5 mm, vhodný je kraj kůže.

Dodává na dobírku koželuzna Kumo Jablůnka

Kumo s .r .o. [online]. Kumo-kozeluzna: [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z: (<http://www.kumo-kozeluzna.cz/>)

K ražbě potřebujeme raznice, které se dají zapůjčit od sedláře nebo koupit

RPS koně [online]. Rpskone: ©2020 [cit. 16. 7. 2020]. Dostupné z: (<https://www.rpskone.cz/raznice-do-kuze/>).

Pro práci je na podložení ražby vhodná deska z kamene nebo tvrdého dřeva a gumové nebo dřevěné kladívko. Všechny pomůcky a používaný materiál žákům jednotlivě představujeme a zasíláme k prohlédnutí, aby získali první zkušenosti s těmito věcmi se zapojením co nejvíce smyslů.

Realizace výrobku

Žáci si vezmou nařezané kosodélníky kůže a zároveň zbylé odřezky kůže na zkoušení raznic. Kůži si navlhčí pomocí rozprašovače vodou z rubové strany a nechají vlhkost vsáknout rovnoměrně do kůže asi 5 minut. Zatím co kůže natahuje vlhkost, rozkreslují si na papír vzor podle raznice a zkusí si otisky na zbytcích kůže. Důležité je kolmé působení raznice, správné držení kladívka na konci topůrka a síla úderu. Kůži zdobí za pomoci raznic, skládají prvky ornamentů do složitějších vzorů. Po vyvzorování kůže peněženku složí a označí tužkou místo pro zapínání. Ve zvolených místech pomocí průbojníku velikosti 3 mm vysekne otvory pro druky. Druky připevníme pomocí k tomu určených kleští a peněženku poskládáme do požadovaného tvaru.

Hotový výrobek, ilustrační foto Jana Brzobohatá

Závěrečná reflexe

Vyjmenujeme použité pracovní nástroje. Pojmenujeme vlastnosti kůže, možnosti jejího použití při výrobě oděvů a doplňků odívání. Prohlížíme si hotové výrobky. Hodnotíme splnění úkolu (výroba kožené peněženky) a dekorace podle vlastního návrhu, naši trpělivost, důslednost a manuální zručnost při práci.

Otázky:

Řekni, jak se ti pracovalo s kůží a raznicemi?

Popiš, zda byla práce pro tebe složitá. Vyplatila se ti opatrnost při práci?

Podařilo se ti ozdobit peněženku podle návrhu?

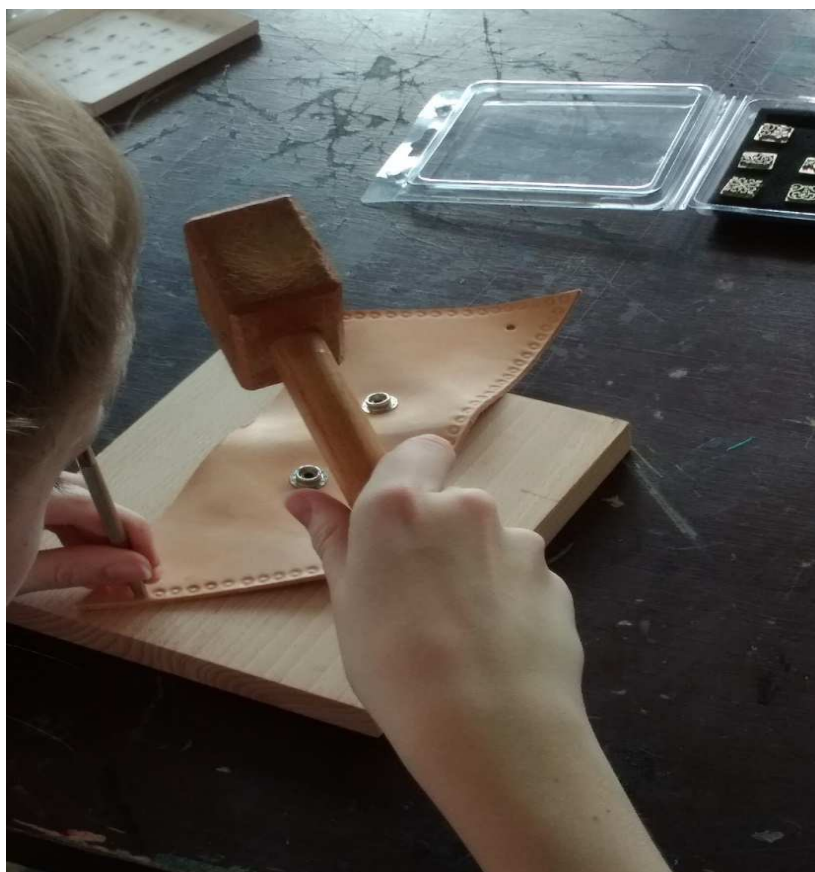

Ozdobená kůže

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

**Hotová peněženka před složením do požadovaného tvaru
Ilustrační foto 2x Jana Brzobohatá**

Práce žáků s raznicemi

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Výrobek z kůže – peněženka na mince

2.5 Tematický blok č. 5 – Od kostěné jehly k šicímu stroji – 8 hodin

2.5.1 Téma č. 1 – Práce s šicím strojem – 2 hodiny

Cíl

Naučit se základům obsluhování šicího stroje, bezpečné manipulaci a rovnému šití, rozvoj schopnosti učit se, osvojení základních pracovních dovedností a návyků.

Forma a bližší popis realizace

Žáci se učí pracovat s pracovními materiály (látkami), s pracovními nástroji (jehly, šicí stroje) a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Seznamují se s obsluhou a prací na šicímu stroji, učí se šicí stroj seřídít: horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly, spodní nit – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě. Učí se vlastnímu šití a naučí se, jak kontrolovat steh, jak vyměnit patku a změnit stehy, učí se dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny při práci.

Metody

Hlavní metodami tohoto tematického bloku je výklad a popis postupu práce, dále praktické zkušenosti, vlastní pracovní činnosti žáků – tj. obsluha šicího stroje a jeho částí, uvedení stroje do činnosti, nácvik seřízení stroje a rovného šití na kuse látky.

Pomůcky

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 1 žehlicí prkno, žehlička, 4 ks krejčovského metru, špendlíky, 10 ks ručních jehel podle počtu žáků, křídly na látku, 10 ks časopisů s módou

Materiál:

1 m bavlněné látky z metráže nebo zbytky látek, 8 ks šicích nití do stroje, 1 ks stehovací nitě

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, realizace

Motivace

Prohlížíme si módní časopisy. Najdeme model oděvu, který se nám líbí, vystřihneme si obrázek. Popíšeme, který obrázek jsme si vybrali, z jakého důvodu, jmenujeme materiály, ze kterých je oděv vyroben, jakou technikou (technikou šití). Dnes se naučíme základům šití: obsluze a bezpečné manipulaci se šicímu strojem a rovnému šití na šicímu stroji.

Postup práce

Seznámení s obsluhou šicího stroje a uvedením stroje do chodu:

Šicí stroj

Prvotně se seznámíme s částmi šicího stroje a s jeho obsluhou. Přínosné bude, když si vezmeme na pomoc návod k použití. Manipulaci si nacvičíme nejprve bez zapojení šicího stroje do sítě. Před zapojením šicího stroje do sítě se přesvědčíme, zda není viditelně poškozen a při zapínání a spouštění postupujeme s největší opatrností a podle pokynů uvedených v návodu na použití u konkrétního šicího stroje. Při manipulaci (výměně jehly, patky, stehové desky apod.) odpojíme stroj od zdroje elektrického proudu.

Představení jednotlivých částí stroje

Hrajeme si tak trochu na detektivy a s pomocí návodu k použití vyhledáme na stroji části, které budou nutné pro naši další práci: Volič napětí nitě, Regulátor tlaku přítlačné patky, Niťová páka, Odřez nitě, Přítlačná patka, Stehová deska, Odnímatelná násuvná deska / ukládání příslušenství, Páčka zpětného šití, Doraz cívky, Volič délky stehu, Volič vzoru, Automatický navlékač nitě, Kolík horizontální cívky, Navíječ cívky pro spodní nit, Ruční kolečko, Spínač zapnuto / světlo, Zásuvka, Brzdící kotouček, Navíječe spodní nitě, Vodič horní nitě, Čelní kryt, Rukojeť, Páka zvedání přítlačné patky, Nožní ovládací pedál se síťovým kabelem.

Poznámka:

Nákres jednotlivých částí stroje je vždy součástí návodu k použití konkrétního šicího stroje. Zde je vhodné ho při výkladu použít.

Při spouštění šicího stroje postupujeme následovně:

- ***Zvedneme zvedací páku***
- ***Vložíme látku pod patku***
- ***Zapojíme do sítě***
- ***Zapneme osvětlení a uvedeme stroj do chodu (rychlost šití řídí stlačováním nožního spouštěče)***
- ***Vyzkoušíme činnost stroje bez navlečených nití***

Nácvik seřízení stroje

Nejprve navlečeme horní nit, namotáme cívku s nití spodní a tuto umístíme do chapače spodní nitě. Konkrétní provedení se opět řídí typem použitého šicího stroje a jeho návodem k použití i zkušeností pedagoga. Pro seřízení stroje je rozhodující správné navlečení spodní a horní nitě – dle typu stroje, seřízení napětí nitě – použitím knoflíku napětí nitě, kdy hodnotíme jako správný steh takový, který je provázán uprostřed šitého díla bez volné nitě nebo bez vrásnění. Toto je nutno vyzkoušet na kousku látky a popřípadě vhodně upravit. Při nastavení šití je nutno také nastavit tlak patky, k čemuž slouží knoflík tlaku patky. Délku a šířku stehu volíme podle typu látky a estetických a funkčních požadavků.

Zkouška šití a kontrola stehu

Zkoušku šití provedte na kousku látky, který vám nyní rozdám, kde si také vyzkoušíte manipulaci s látkou připnutou patkou, vedení láky a ovládání směru šití s použitím tlačítka zpětného stehu. Správný steh je ten, který je provázán uprostřed šitého díla bez volné nitě nebo bez vrásnění. V případě zjištění špatného napětí nitě toto upravíme knoflíky napínače nití.

Trénink vlastního šití

Vycházíme ze zkušenosti z předchozího nácviku a své dovednosti dále zdokonalujeme a prohlubujeme. Experimentujeme s nastavením délky stehu, typy stehů, směrem šití a navlékáním horní a spodní nitě. Plníme jednoduché úkoly, které prověřují schopnost měnit délku stehu, jeho typ, šířku stehu, rychlost šití, udržení rovného směru i plynulé rychlosti atp.

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Závěrečná reflexe

Prohlížíme si zhotovené výrobky, jejich detaily a zdobení.

Otázky:

Řekněte, co jste se dnes v průběhu hodiny naučili?

Popište postupy, které jste použili při manipulaci se strojem.

Řekněte, jaké druhy pomůcek a jaký materiál jste potřebovali?

Jak se vám jevila práce se šicím strojem?

Jste s výsledkem práce spokojeni?

2.5.2 Téma č. 2 – Zpracování modrotiskového kuponu – 2 hodiny

Cíl hodiny

Zpracování vlastního modrotiskového kuponu pro další šití, upevnění znalosti práce s šicím strojem, rozvoj manuální zručnosti, rozvoj základních pracovních dovedností a návyků.

Forma a bližší popis realizace

Žáci si zopakují teorii obsluhy a práce na šicím stroji a užití různých typů stehů. Připraví si vlastnoručně vyvzorovaný modrotiskový kupon, učí se měření a rozkreslení stříhu na látku, práci s nůžkami, stříhání látky, stehování a přípravě vlastního výrobku. Druh výrobku pro další zpracování si žák zvolí podle vlastního výběru, chuti a odhodlání (šátek, ubrus, taška).

Metody

Žáci si prostřednictvím praktických činností upevňují nové poznatky o obsluze a práci se šicím strojem. Pracují nejprve ve skupinách podle typu zvoleného výrobku, učí se pracovní postupy při výrobě ubrousku, šátku. Zde necháváme prostor žákům a jejich svobodnému rozhodnutí, jaký druh výrobku si zvolí. Následně se věnují šití vlastních výrobků.

Pomůcky

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, šicí nitě, 1 ks stehovací nitě, křídly, 10 ks modrotiskového kuponu, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, vzory šátků, ubrousků (vždy alespoň 3 kusy od každého druhu)

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení hodiny, motivace, realizace

Motivace

Žáky inspirujeme přinesenými hotovými výrobky šátků a ubrousků. Povšimneme si velikosti, tvaru, detailů zapracování, položíme na stoly. Žáci zkoumají předložené ukázky. Nejvíce motivuje zaujetí pedagoga. Můžeme využít ukázek z internetových vyhledávačů.

Postup práce

1. Seřídíme si šicí stroje – nastavení horní a dolní nitě, správné napnutí, délka stehu, kontrola správně navlečené jehly. To znamená: horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly. Spodní nit – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě. Po správném nastavení všech částí zkusíme na malém kousku látky, jak stroj šije.
2. Žák má k dispozici 1 kus připravené modrotiskové látky.
3. Rozdělíme se do skupin podle zvoleného výrobku.
4. Pedagog předvede názorně ukázkou stehování a ručního šití.

Tato hodina slouží k přípravě výrobku k dalšímu zpracování v následujících hodinách. Výsledkem práce je nastehovaný kus látky připravený k dokončení na šicím stroji.

Měření a stříhání látky

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Závěrečná reflexe

Prohlížíme si připravené látky – výrobky.

Otázky:

Jaké pracovní postupy jsme použili?

Popište, jak se vám práce dařila?

Sdělte, v čem se chcete ještě zlepšit.

Řekněte, co jste se naučili a co byste příště udělali jinak?

2.5.3 Téma č. 3 – Výroba šátku nebo ubrusu – 2 hodiny

Cíl hodiny:

Šítí vlastního modrotiskového kuponu do výrobku, upevnění znalosti práce s šicím strojem a rovného šití, rozvoj manuální zručnosti.

Žáci si zopakují prakticky použité typy stehů a možnosti jejich dalšího užití, procvičují si rovné šití na stroji, začišťování látky zoubkovým stehem, šití rohů, obrubování látky.

Forma a bližší popis realizace

Žáci si prohloubí znalosti a dovednosti práce z obsluhy stroje a šití na šicím stroji, rozšíří si zkušenosti s rovným šitím, učí se šití rohů a obrubování jednoduchém výrobku, ubrusu nebo šátku.

Metody

Práce v této hodině probíhá metodou vlastního prožitku, prostřednictvím pracovních činností za dopomoci pedagoga. Pedagog nejprve demonstruje jednotlivé kroky postupu práce a instruuje žáky k samostatné práci, k šití na šicím stroji. Sleduje průběžně všechny žáky a v případě potřeby radí a navádí žáky ke správným pracovním postupům a nabízí možnosti řešení případného problému, který může při obsluze stroje vzniknout.

Pomůcky

4 šicí stroje, 10 ks krejčovských nůžek, šicí nitě, 1 ks stehovací nitě, špendlíky, křídly, 10 ks látky 90 x 90 cm, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 10 ks krejčovského metru, 3 kusy šátků, 3 kusy ubrousků jako vzoru

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, realizace

Motivace

Prohlížíme si s žáky pracovní nástroje a pomůcky (jehly, špendlíky, šicí stroje). Posuzujeme, které pracovní nástroje již známe, se kterými jsme se setkali a pracovali. Hodnotíme, které nástroje nám práci urychlují, zjednoduší. Prohlédneme si šátky a ubrousky, které nám slouží opět pro inspiraci. Pozorujeme, jak jsou švy šity rovně, rohy kvalitně zapracovány a výrobky bez kazů. Chceme se dopracovat k stejnému cíli, ke kvalitnímu zpracování látky do výrobku. Sledujeme naše připravené nastehované látky – modrotiskové kupony a vyrobíme si z nich za pomoci šicího stroje jednoduchý výrobek. Každý žák si volí druh výrobku, v tomto případě šátku či ubrousku.

Realizace

V úvodu práce šití na stroji opakujeme již nabyté znalosti. Žáci se podle jednoduchých instrukcí připravují na práci:

1. Opatrně ustavíme stroj na podložku (pracovní stůl), zbavíme ho obalu.
2. Zapojíme do elektřiny.
3. Ukazujeme a popisujeme jeho jednotlivé části.

4. Opakujeme si, jak seřídít horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly, dále nastavení spodní nitě – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě.
5. Zkoušíme si šítí na kousku látky, abychom si ověřili správnost nastavení.
6. Při šití šátku (ubrusu) kontrolujeme steh, jeho správné napětí.

Po úvodní kontrole stroje, jeho ustavení, nastavení a zkoušce stehu při šití si žáci vezmou svůj vlastní kus nastehované a připravené látky. Žáci po úvodní části hodiny, která je zhruba patnáctiminutová, pracují samostatně podle naučeného pracovního postupu.

Pokud mají šicí stroje v nastavení steh na obnitkování okraje, použijeme při šití tento, pokud nemají, založíme okraje látky 1 cm dovnitř a znovu ještě jednou 1 cm dovnitř, okraj si přišpendlíme, aby sklad držel a přešijeme všechny strany jednoduchým stehem. V případě nejasností žádají pedagoga o radu či pomoc. Cílem hodiny je dokončení výrobku, jeho ušití a zapravení nití.

Závěrečná reflexe

Prohlížíme si zhotovené výrobky, jejich detaily.

Otázky:

Jaké pracovní postupy jsme použili?

Popište, jak se vám práce dařila?

Sdělte, v čem se chcete ještě zlepšit.

Řekněte, zaujala vás tato technika a čím?

2.5.4 Téma č. 4 – Šití z plátěné látky v metráži – 2 hodiny

Cíl hodiny

Výroba tašky a nácvik sešití více kusů látky, rozvoj trpělivosti, vytrvalosti a soustavnosti při realizaci výrobku.

Forma a bližší popis realizace

Při výuce tohoto tématu navazujeme na znalosti a dovednosti získané v uplynulých vyučovacích hodinách. Žáci pracují samostatně, individuálně u šicích strojů. Věnují se šití tašky s uchy přes rameno. Žáci si rozkreslí stříh na látku, nastříhají si ji na jednotlivé díly celého budoucího výrobku. Zopakují si rovné šití na stroji, začišťování látky obrubovacím stehem, obracení sešité látky, prošívání kraje a přišívání uší k lemu tašky.

Metody

Předvádění – názorná ukázka postupu práce celé skupině, instruktáž, manipulování se strojem, produkční metody – individuální práce žáků, metody řešení problémů, metody osobního prožitku.

Pomůcky

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, křídly, 10 m látky, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 10 ks krejčovského metru, 5 ks látkových tašek

Podrobně rozpracovaný obsah

Zahájení, motivace, realizace

Motivace

Východiskem pro motivaci žáků nám bude ukázka a prohlídka šitých látkových tašek různých tvarů, barev a velikostí. Pedagog si připraví tašky, které položí před žáky a vyzve je, aby si vždy dvojice vybrala jeden kus. Žáci mají za úkol sledovat detaily hotových tašek (rovnost švů, pravidelnost tvaru, přesnou práci, připevnění uší) a sledované detaily popsat. Tímto způsobem žáci vydefinují, jak by měl vypadat kvalitně ušitý výrobek, které by měl mít části.

Realizace

Prostřednictvím metody převrácené třídy provádíme instruktáž k další tvorbě, tzn. instruktáž provedou žáci, nikoliv pedagog, ten pouze žáky navede slovy: *Představte si, že mne máte naučit správnému postupu obsluhy a práci na šicím stroji. Co mi řeknete?* Instruktáž by měla vypadat následovně.

1. Opatrně ustavíme stroj na podložku (pracovní stůl), sejmeme obal.
2. Stroj zapojíme do elektřiny.
3. Pojmenujeme jeho jednotlivé části.

4. Opakujeme si, jak seřídít horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly, dále nastavení spodní nitě – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě.
5. Provedeme zkoušku šití na kousku látky, abychom si ověřili správnost nastavení.
6. Při šití kontrolujeme steh.

Žáci si vyslechnout instrukce k dalšímu postupu práce a následně přechází k samostatnému práci, k šití tašky.

Jak postupovat?

- 1) Rozkresli stříh na látku a nastříhej ji na jednotlivé díly celého budoucího výrobku.
- 2) Opakuj si rovné šití na stroji na kousku látky.
- 3) Vezmi si nastříhané kusy látky a začisti je obrubovacím stehem.
- 4) Jednotlivé obroubené díly látky přilož k sobě lícovou stranou a sešij je stehovací nití.
- 5) Po nastehování se věnuj sešití rubových dílů na šicím stroji a převrať je do lícové strany.
- 6) Uši zpracuj tak, že pruh látky sešij v rubu, celý ho následně převrať na lícovou stranu a vyžehli.
- 7) Zašij vrchní okraje tašky a přišij uši k lemu tašky.

Závěrečná reflexe

Hodnotíme průběh celé hodiny, postupy šití, použitý materiál a pracovní nástroje.

Otázky:

Řekni, jak se ti výrobek povedl?

Co bylo při jeho tvorbě složité?

Popiš, které pracovní nástroje ti pomohly.

Vysvětli nám celý zvolený postup práce.

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

2.6 Tematický blok č. 6 – Příprava výstavy rukodělných výrobků a vernisáž výstavy – 2 hodiny

Cíl hodiny:

Představit druhým lidem výsledky vlastní práce, vnímat své dovednosti, vyjádřit vlastní názor, realizovat vernisáž výstavy, rozvoj komunikace v mateřském jazyce.

Žáci si dokončí a připraví výrobky pro prezentaci vlastní práce při realizaci výstavy, společně si s pedagogem zrekapitulují použité techniky při rukodělné textilní tvorbě a připraví výstavu výrobků

2.6.1 Téma č. 1 – Příprava výstavy rukodělných výrobků – 1 hodina

Cíl hodiny

Dokončení rukodělných výrobků a jejich příprava na výstavu, prezentace vlastní práce, rozvoj iniciativy.

Žáci si v případě potřeby dokončí a připraví hotové výrobky pro prezentaci vlastní práce při realizaci výstavy, společně s pedagogem zrekapitulují všechny použité techniky při rukodělné tvorbě a připraví výstavu výrobků. Pokud si žák nepřeje svůj výrobek vystavit, bude respektován.

Forma a bližší popis realizace

Žáci samostatně shromáždí svoje výrobky, dokončí, urovnají je, zapošíjí všechny přečnávající nitě a vyžehlí pro vystavení. Ke svým výrobkům vytvoří popisy, které obsahují úvodní text pro vernisáž: *Jak jsme tvořili v rukodělných technikách*. Připraví informační leták o výstavě, pozvou žáky školy, pedagogy, širší veřejnost (rodiče apod.) na vernisáž. Není-li k dispozici vhodný prostor, mohou naučené dovednosti předvést vyzdobením nástěnky ve frekventované části školy, nejlépe u vstupu, kam mají přístup i rodiče žáků.

Metody

Diskuze s žáky o tom, jak si představují výstavu, jak bude vypadat, co nesmí na výstavě chybět, jaké by měla mít okruhy, celky. *Praktické činnosti* při plnění úkolů dokončení výrobků, tvorbě prezentačního materiálu potřebného pro přípravu výstavy.

Pomůcky

10 ks nůžek, špendlíky, 10 ks, rukodělné výrobky, pořízené fotografie

Výtvarný materiál

barevné papíry, fixy

Podrobně rozpracovaný obsah

Motivace

Hovoříme o druzích výstav – zemědělských výrobků, strojů, aut, obuvi a oblečení, hraček, uměleckých děl atd. Dotazujeme se žáků, zda mají zkušenosti s návštěvou výstavy, zda by dokázaly výstavu zorganizovat, jakým způsobem a co všechno by měla výstava obsahovat. Dostáváme se k otázce pro žáky: Jak vypadá výstava a jaké jsou její součásti? Probíhá společná diskuse a žáci sdělují své představy, jak by měla výstava vypadat, jaké by měla mít části, okruhy, celky. Pokud si žák nepřeje svůj výrobek vystavit, bude respektován.

Postup práce:

Dokončení rozpracovaných výrobků – žáci si nedokončené výrobky, pokud je nestihli v hodinách, dopracují.

Příprava výrobků pro vystavení – žáci si *hotové výrobky* připraví k vernisáži

- 1) Urovnají je
- 2) Zapošíjí všechny případně přečnávající nitě
- 3) Výrobky upraví a v případě potřeby vyžehlí
- 4) Vyrobí popis vlastního výrobku s vlastním jménem
- 5) Okomentují svou vlastní práci, zhodnotí postupy

Předpokládáme, že všechny výrobky, i v případě, že by se žákům nepovedly zcela podle jejich představ, budou vystaveny. Pravděpodobnost, že nebudou práce zdařilé, je mizivá. Skupina žáků, kteří se do programu výroby rukodělných výrobků zapojí, je v počtu deseti osob. Zde má pedagog dostatek času, aby zajistil pomoc a radu všem, když ji žáci budou potřebovat. Je možné, že se do programu zapojí žáci manuálně zruční, se zkušenostmi z této práce a ti mohou být nápomocní ostatním, kteří budou váhat a nebudou si vědět rady.

Poznámka:

V případě, že škola poskytne uzamykatelný volný prostor, je možné výrobky vystavit tzv. „na živo“. Nebude-li možnost vhodného prostoru pro výstavu, připraví žáci pod vedením pedagogů fotografie z průběhu lekcí s popisy a vyzdobí jimi nástěnku ve frekventovaném prostoru školy, v hale.

Organizační zabezpečení vernisáže:

Žáci se rozdělí do pěti skupin po dvou osobách. Každá skupina má svůj úkol, který zajistí a uskuteční.

První skupina zajišťuje prostor a jeho zařízení, probere s pedagogem, ten následně komunikuje s vedením školy a zajistí prostor, ve kterém bude vernisáž probíhat.

Druhá skupina vytvoří úvodní text pro vernisáž s pomocí pedagoga, připraví informační leták, pozvánku pro žáky školy, pedagogy a širší veřejnost na vernisáž.

Třetí skupina si připraví hudební vystoupení – zpěv s doprovodem, hra na hudební nástroje.

Čtvrtá skupina vytvoří popisy výrobků a rukodělných technik, použitých pracovních pomůcek a materiálů

Pátá skupina připraví závěrečné slovo a rozloučení s hosty. Pedagog se ujme posledního slova shrnutí celého programu a motivace do budoucna.

Závěrečná reflexe

Na konci hodiny žáci představí práci své skupiny, komentují, co vše připravili pro výstavu a její vernisáž. Zpracované přípravy žáků poukazují na jejich nápaditost, tvořivost, kreativitu.

Otázky:

Řekněte, bavila vás tato činnost?

Popište, jaké zkušenosti se vám při dnešní práci hodily?

Připravili jste všechny potřebné materiály pro výstavu?

2.6.2 Téma č. 2 – Vernisáž výstavy – 1 hodina

Cíl hodiny

Představit druhým lidem výsledky vlastní práce, vnímat své dovednosti, vyjádřit vlastní názor, realizovat výstavu, rozvoj komunikace v mateřském jazyce.

Forma a bližší popis realizace

Po příchodu účastníků výstavy je vernisáž zahájena úvodním slovem, následuje kulturní vystoupení a prohlídka výstavy hosty. Žáci jsou dále v roli průvodců návštěvníků – popisují konkrétní výrobky, postupy, použitý materiál i pomůcky, jak je tvořili.

Na závěr vernisáže proběhne poděkování všem zúčastněným, pozvání žáků do pokračování v rukodělných kurzech.

Metody

Prezentace výrobků a fotografií za pomoci pedagogů, uvedení do vernisáže, aktivní účast žáků při popisu výrobků a jejich tvorby.

Pomůcky

Úvodní připravený text, fotografie a výrobky s popisy

Podrobně rozpracovaný obsah

Realizace

Žáci a pedagog se schází v domluveném čase v místnosti, kde bude vernisáž probíhat. Každá skupina žáků se zhodí svého připraveného úkolu.

První skupina – příprava místnosti (stoly, židle a stojany).

Druhá skupina přečte úvodní slovo: Přivítání návštěvníků – představení projektu – průběh projektu, co jsme se všechno naučili – poděkování za návštěvu

Třetí skupina – hudební vystoupení – zpěv s doprovodem, hra na hudební nástroje.

Čtvrtá skupina instaluje výrobky a přikládá k nim popisy jednotlivých rukodělných technik, použitých pracovních pomůcek a materiálů.

Pátá skupina připraví závěrečné slovo a rozloučení s hosty. Pedagog má připraveno a vytištěno poslední závěrečné slovo a shrnutí celého programu.

Vlastní průběh vernisáže

Návštěvníci výstavy si prezentované výrobky prohlédnou buď sami, nebo osloví někoho z účastníků projektu, aby je provedl. Na závěr poděkujeme návštěvníkům za čas, který věnovali prohlídce.

Výstavu využijí také pedagogové jiných tříd a prohlédnou si ji se svými žáky. Pokud zaznamenají zájem, zváží možnost realizace projektu v dalším roce a žákům se zájmem a vztahem k rukodělným řemeslům nabídnou návštěvu rukodělných dílen.

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

3. Metodická část

Jednotlivé bloky jsou propojením historie, kultury, lidové tradice a moudrosti, plní funkci nejen uměleckou, ale také sociální. V současné době folklor upadá v zapomnění, vztah k němu se však člověk neučí, naopak je třeba pěstovat jej v žákovi od malička. Prostřednictvím pedagogů a vychovatelů tak dochází k mezigeneračnímu přenosu informací, k mezigeneračnímu sdílení.

Mnohem intenzivněji se žáci setkávají s folklorem a lidovou tvorbou v předškolním vzdělávání, právě díky lidovým básničkám, písničkám a říkankám. Na základní škole se jedná především o literaturu, pracovní a tvořivou činnost, kde se žáci seznamují s lidovou tvorbou, tradicí a řemesly, rovněž hudební výchova s výukou lidových písní či základních tanců. Folklor lze díky jeho rozmanitosti zařadit hned do několika vzdělávacích oblastí RVP ZV, jehož složky se vzájemně prolínají.

Cílem celého programu je rozvoj rukodělných dovedností, jejichž prostřednictvím se u žáka rozvíjí vnímání, myšlení, představivost, fantazie, zlepšuje se jemná motorika žáků a vlastnosti, jako je trpělivost, pozornost a sebekázeň. Aktivit vedou k sebepoznání, mají vliv na sebepojetí, na rozvoj sebevědomí, jsou propojeny s teorií a uvědoměním si historických a kulturních souvislostí, tzn. získávání nových poznatků. Vedou žáky k poznání a rozvoji vztahu k ruční tvorbě a pracovním činnostem, podněcují zájem o rukodělnou činnost a ovlivňují tak možnou budoucí volbu práce v tomto směru.

Rozvíjené klíčové kompetence:

Komunikace v mateřském jazyce – kompetence komunikativní, žáci se učí naslouchat druhým, vyslovené informace umí přijmout, porozumět jim a následně podle nich pracovat, rozumí obrazovým materiálům (návodům práce).

Schopnost učit se – kompetence k učení, žáci si třídí získané informace a na základě jejich pochopení je využívají v pracovních činnostech a praktickém životě, pozorují výsledky práce a posuzují závěry pro využití v budoucnosti, posuzují vlastní pokrok, plánují si další práci, kriticky hodnotí výsledky své práce a diskutují o nich.

Smysl pro iniciativu a podnikavost – kompetence sociální a personální, žáci komunikují a spolupracují ve skupině či dvojici, dodržují pravidla práce v týmu, svým chováním přispívají k upevnování dobrých mezilidských vztahů, učí se oceňovat práci druhých, vytváří si pozitivní představu o sobě samých, budují sebedůvěru a učí se poznávat pocit uspokojení z vlastní rukodělné práce, budují si sebeúctu.

Kulturní povědomí a vyjádření – kompetence občanská, žáci respektují a cení si tradice, kulturního i historického dědictví, projevují pozitivní postoj pro kulturu a tvořivost.

3.1 Metodický blok č. 1 – Ruční šití a vyšívání

Tematický blok obsahuje seznámení s technikou ručního šití a vyšívání, učí žáky manipulovat s jehlou a používat výšivku v praxi. Záměrem bloku, kromě praktických činností, je seznámení s folklorní tvorbou – krojem, jeho vznikem a jednotlivými částmi krojů, podporuje: zájem žáků o tradice, historii a kulturu, uvědomění si plynutí času a proměnu nástrojů od „kostěné“ jehly k dnešnímu šicímu stroji.

3.1.1 Téma č. 1 – Šití a vyšívání kuponu

Cíl hodiny

Seznámení se s technikou ručního šití a vyšívání, základními stehy, bezpečná manipulace s jehlou, užití výšivky v praxi, tvorba výrobku, rozvoj iniciativy a kreativity.

Pomůcky

10 ks gobelínových jehel, 10 ks vyšívacích jehel, 10 ks vyšívacích bavlnek základních barev (červená, zelená světlá, zelená tmavá, žlutá, modrá, oranžová, bordó, růžová), látka, 10 ks nakopírovaných pracovních listů s obrázky stehů

Motivace

Je dobré žáky nejprve namotivovat prostřednictvím hry, která uvolňuje, přirozeně vzbuzuje zájem o téma. Začínáme návodnými otázkami. *Všimli jste si, co mám dnes oblečeného?* Žáci popisují oděv pedagoga.

Je dobré, aby se lišilo od každodenního oblečení. Pro vzbuzení pozornosti žáků si může dát vyučující klobouk, vázanku, sako, motýla, cokoli ho napadne. Převede řeč na oblečení žáků. *A jaké oblečení máte dnes vy? Je někdo z vás oblečený podobně nebo možná stejně? Zahrajeme si hru. Budu jmenovat oblečení. Pedagog jmenuje např. džínsy, sukně, trika, mikinu, svetr, boty, přezůvky atd., a žáci, kteří mají na sobě jmenovaný druh oblečení, se postaví. Zde se kromě motivace, opakování druhů oblečení, upevňuje pocit sounáležitosti, rozvíjí se empatie, tolerance a respekt k odlišnostem.*

Závěr hry? Vše, co jsme jmenovali, musel někdo vyrobit, v tomto případě ušít.

Následuje **výklad** teorie pro vytvoření představy, k čemu ruční šití a vyšívání slouží, jak se využívalo v dřívější době (šití kostěnou jehlou) a v současnosti (šicí stroje) a jaké jsou jeho formy.

Výklad pedagoga

Šití je velmi stará technika vyskytující se již v pravěku, kdy si pravěcí lidé spojovali pomocí stehů kusy kůže k ochraně svého těla. Šilo se kostěnými jehlami. Spojení muselo být velmi pevné, aby například mužům na lovu drželo na těle a chránilo je. Dnes známe šití strojové, dlouho se však šilo ručně, tzv. ručním stehem, kdy se navleče nit do jehly, na konci se nit zasukuje a dva kusy látky přiložené k sobě nití sešijeme. Souvislá rovná řada stehů tvoří šev, držící kusy látky, dříve samozřejmě kůží, při sobě.

Žákům klademe návodné otázky: *Víte, kde se šití používá? Ve kterých profesích, řemeslech?* Je to krejčovství, obuvnictví a všude tam, kde chcete, aby cokoliv drželo při sobě, dohromady, například i kniha a její listy. Zde má pedagog připraveny věci, kde jdou vidět stehy – oděv, obuv, knihy. Dnes se většinou šije strojem. Ruční šití se už používá při méně obvyklé řemeslné práci.

Odedávna se lidé potřebovali oblékat. V každé době a zeměpisné oblasti využívali, co měli, co příroda dala. V našich zemích v pravěku to byly oděvy z kůže, spojované řemínky, šité jehlou vyrobenou z kosti. S přechodem od lovu k pěstování plodin a chovu domácích zvířat přibývaly nové postupy jako předení na vřetánku, později kolovratu, tkaní na rámech a jednoduchých stavech. S dobou bronzovou přichází zlepšení kvality pomůcek, např. jehel na šití a sítování. Z pěstovaných rostlin se na našem území daří lnu a konopí, ze zvířat se chovají ovce pro maso a vlnu. Oblékání se stává podle oblastí rozmanité a odlišuje se zdobením. Jednodušší oděvy jsou na všední dny, zdobenější na svátek. V devatenáctém a na počátku dvacátého století se k oblékání používá konopné a lněné plátno, vlněné sukno nebo vlněná plst'. Oděvy se zdobí vyšíváním, krajkami háčkovanými nebo paličkovanými. A dnes se naučíme, jak si naši předci zdobili oblečení.

Postup práce

Rozdáme žákům látku, prohlédnou si ji a popisují, jak a z čeho je vyrobena (ze směsi bavlny a lnu, kde se střídá v pruzích plátňová vazba s vazbou kanavovou). Plátňová vazba je vhodná pro šití předního, zadního, stonkového a řetízkového stehu. Na kanavě se zase dobře vyšívá křížek a krokrový steh.

Předáme žákům nakopírovanou předlohu dle **vzoru v Příloze č. 1, Téma č. 1**, kterou si prohlédnou. Zde máme rozkresleno 5 druhů a postupů vyšívání.

Žáci si připraví bavlnku, navlečou ji do jehly, udělají suk na jejím konci a zkouší jednotlivé druhy stehů na látku podle předlohy. Vyšitý kupon následně využijí podle své volby, na dečku nebo záložku do knihy, popř. jako dárek.

Poznámka: Můžeme využít návodu s dalšími druhy stehů na *internetu*:

Vyšívání on-line [online] 2020 [cit. 2020-22-04]. Dostupné z: <https://vysivani-online.cz/kategorie/vysivaci-stehy/>

Závěrečná reflexe

Hodnotíme splnění úkolu, zvládnutí techniky, správnou manipulaci s jehlou, trpělivost, kreativitu, respekt k ostatním a k výsledkům práce.

Otázky pro pedagoga:

Vyjmenujte, co jste se dnes naučili?

Řekněte, co nového vám práce přinesla?

Popište, co jste si uvědomili.

Řekněte, je něco, co byste udělali příště jinak.

Získané dovednosti je možno uplatnit v hodinách výtvarné výchovy a v pracovních činnostech.

3.1.2 Téma č. 2 – Dívka v kroji

Cíl hodiny

Probudit v žákovi cítění k tradici a zájem o lidový kroj, osvojení si historie vzniku krojů, jeho jednotlivých součástí, rozvoj kulturního povědomí.

Pomůcky

Kroj, obrázky krojů, videoukázka

Motivace

Společná diskuze se žáky na téma kultury dnešního odívání, co se dnes nosí.

Pro praktickou ukázkou vyzveme dva žáky ze třídy chlapce a dívku (oblečenou v šatech) a porovnáme odlišnost dívčího a chlapeckého oblečení, dnešního stylu v oblékání.

Výklad pedagoga

Žáci se seznámí s jedním z typicky výrazných prvků folkloru – krojem. Kroj představí pedagog nejprve za použití fotografií a videoukázky:

Folklorní akademie. Nedakonice-oblékání nevěsty do kroje 2016. In: youtube/online/. Zveřejněno 13.8.2016. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jxOSGY2Gin4>

Podíváme se, do čeho se odívali naši předci, pustíme si videoukázku. Lidé nosili kroje, které byly v jejich kraji (oblasti) dostupné. Vesnice se chtěly odlišovat, proto v nich lidé vymýšleli odlišné vzory zdobené výšivkou a krajkou, barvou látky. Oblečení bylo pestré, různorodé a prezentovalo kreativitu lidí.

Žáci jsou informováni o vzniku krojů, vidí typické kroje některých oblastí jižní Moravy. Konečná podoba krojů je výsledkem mnohaletého působení procesů a různých faktorů: geografické podmínky – bohaté kraje a města měly honosně zdobené kroje, chudší kraje jednodušší kroje, mísení krojů s kroji ze sousedních oblastí, či sociální podmínky – postavení lidí, pohlaví, věk, rozlišení vdané či svobodné ženy apod. Kroj je vnímán jako hodnota, ke které mají lidé vztah, zároveň si jej uvědomují jako součást své tradice a památky na minulost.

Teoretický výklad je propojený s představením dívky oblečené v kroji a s názornou ukázkou krojů na obrázcích, kde žáci porovnávají různé druhy krojů, hledají rozdíly či podobné prvky. Žáky zapojíme do diskuse, co si představují pod pojmem folklor a tradice, případně o tom, co pro ně samotné znamená kroj. Pokud si někteří žáci přinesli vlastní kroj, dostanou prostor k vlastnímu představení kroje.

Představení kroje a vysvětlení jeho hodnoty *si klade za cíl probudit v žákovi cítění k tradici.*

Postup práce

Pedagog zapůjčí kroj, který žákům představí. *Jednotlivé součásti kroje se rozloží na stole*, žáci dostanou na papírech názvy jednotlivých součástí oděvu a dle svého uvážení přikládají papírky nápisem dolů. Pak se lístky obrátí a společně s pedagogem se baví o správnosti pojmenování a odhaduje se postup oblékání jednotlivých součástí kroje. Žáci si části kroje prohlížejí. Žáka dobrovolníka oblékneme do kroje.

Závěrečná reflexe

Žáci komentují, co se naučili o oblečení lidí, o tradičním kroji, jeho součástech, o oblékání. Povzbuzujeme je k vyjádření vlastního názoru.

Otázky pro pedagoga:

Řekněte mi, co jste poznali v dnešní hodině.

Vyjmenujte, jaké součásti má kroj.

Popište, jak se oblékají jednotlivé jeho části.

Zopakujte mi, jak jsme postupovali.

Jaké nové poznatky si dnes odnášíte?

Kdo z vás nám předvede oblékání kroje?

Prostřednictvím společné diskuze uzavíráme tematický blok **šití**. Žáci se seznámili s technikou ručního šití a vyšívání prakticky, vytvořili si vlastní výrobek. Ví, jak vznikaly kroje, jak se tento oděv obléká a znají jeho jednotlivé díly a součásti. Žáci znají důležitost kroje, jako jednu ze součástí lidové tradice a památky na minulost.

Získané poznatky je možno uplatnit v hodinách zeměpisu, dějepisu, výtvarné a v občanské výchově.

3.2 Metodický blok č. 2 – Tisk na látku technikou modrotisku

Žáci jsou teoreticky seznámeni s technikou modrotisku, s jeho dalším využitím. K dispozici mají pomůcky a materiál, které pedagog detailně představí a následně předvede názornou ukázkou pracovního postupu. Žáci si navrhnu vlastní vzor zdobení a zrealizují na látku.

Látku s vytvořenými vzory pedagog odešle k obarvení. Obarvená látka, *modrotisk*, slouží jako materiál k tvorbě výrobku v tématu šití na šicím stroji.

3.2.1 Téma č. 1 – Modrotisk

Cíl hodiny

Seznámit žáky s technikou modrotisku, návrh a tvorba vzoru pro barvení modrotiskové látky, příprava látky pro šití, rozvoj schopnosti učit se.

Pomůcky a materiál

10 m tkaniny, 1 ks pap-rezervy, 1 ks indigového barviva, různé typy štětců, 5 ks misek, 10 ks tužek, 5 ks igelitu, 10 ks výkresů A5, 10 m bílého plátna

Motivace

Pedagog si přinese batikované triko, dle možnosti i další ukázky barvených oděvů (šaty, haleny). Ptá se žáků, zda znají tuto techniku barvení.

Klade otázky typu: *Víte, jak se říká této technice barvení? Již jste ji někdy zkoušeli? Napadá vás, zda ji používal někdo ve vašem okolí? Které výrobky mohou být takto nabarvené?* Dnes se seznámíme s podobným a pradávným způsobem zdobení látek s názvem MODROTISK. Tato metoda ozdoby textilu je tak zvláštní a jedinečná, že se dostala na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO.

Výklad pedagoga

Technika modrotisku je jedna z nejstarších způsobů potiskování lněného a později bavlněného plátna. Technika je využívána asi pět set let. Je založena na tisku rezervou (pap) a následném obarvení indigem. Tam, kde je nanesena rezerva, se plátno neobarví, rezerva se vypere a vzor zůstane bílý. Indigo je přírodní barvivo získané z druhu trávy rostoucí v Indii. Je to barva otěrová, to znamená, že ulpívá na povrchu a neproniká dovnitř vlákn. Touto barvou se barví džínsy, a ty pak mechanickým působením v namáhaných místech barvu ztrácejí, protože vlákna nejsou probarvená uvnitř.

V současné době v naší zemi najdeme dvě modrotiskové dílny, a to v Olešnici u Kunštátu a ve Strážnici.

Dílna v Olešnici u Kunštátu Modrotisk-Danzinger: ©2006-2018 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z:

<https://www.modrotisk-danzinger.cz/jak-vyrob-it-vlastni-vzor/> dodá metráž plátna a balení, rezervy na vzorování, je nutno objednat asi 2 týdny předem. Odekorovanou metráž, nestříhanou a vcelku, dílna obarví v kádi s indigem, usuší a zašle poštou zpět do školy.

Příprava pracovního prostoru.

Pedagog před vlastní hodinou *seskládá* ve třídě lavice do jednoho dlouhého stolu, *pokryje* je igelitem a *rozvine* plátno. Šíře plátna je 90 cm, na žáka 1 metr. Pedagog *vyznačí* tužkou čtverec 90 x 90 cm a proužek na zkoušení 10 cm pro každého a *připraví* názorné ukázky výrobků z modrotisku, misky (jedna pro 2 žáky) na rezervu, různé typy štětců na nanášení rezervy (ploché, kulaté, široké, úzké, silné, tenké), papíry a tužky na vytvoření návrhu vlastního vzoru pro látkový kupon.

Postup práce

Každý žák má své pracovní místo a sleduje názornou ukázkou pracovního postupu předváděného pedagogem. Navrhne si vzor tužkou na papír a následně se věnuje praktickému dekorování kuponu látky (plátno 100 % bavlna) podle navrženého vzoru. Na látku nanáší pap-rezervu štětcem, nechává zaschnout. Látka je připravena pro barvení indigem.

Pedagog zajistí odeslání dekorované látky k obarvení (firma Modrotisk Danzinger). Modrotisková látka je takto připravena pro další zpracování v tematickém bloku šití na šicím stroji.

Navržení vlastního vzoru *podporuje* v dětech kreativitu, představivost i fantazii. Důležité je na žáky nespěchat a dát každému z nich čas a prostor k vlastnímu nápadu. Vzor tištěný na látku, který bude vytvořen a odeslán k obarvení, je pro žáky velkou motivací k další činnosti – lekci šití na stroji.

Závěrečná reflexe

Závěrečné shrnutí práce v hodině vede k upevnění nově získaných znalostí o technice práce při výrobě modrotisku, použitých pomůckách i pracovních postupech. Žáci si v této diskuzi utřídí všechny výše zmíněné pojmy, spojí si vizuální stránku postupu a používaných předmětů, ukládají si vše do paměti.

Otázky a shrnutí pro pedagoga:

Řekněte, co jsme dnes vyráběli.

Popište, jakou techniku, materiál, pomůcky, jsme dnes použili.

Vysvětlete, jak jsme postupovali.

Byla pro vás tato technika nějakým způsobem zajímavá?

Získané poznatky je možno uplatnit v hodinách zeměpisu, výtvarné a v občanské výchově.

3.3 Metodický blok č. 3 – Pletení na kruhové pomůcce

Žáci se v tomto bloku seznámí s textilní technikou pletení, a to na základě rozmanitého proplétání: křížení více nití, kdy jim vysvětlíme prakticky pracovní postup. Naučí se pak samostatně pracovat s kruhovou pomůckou a způsobem křížení přízí japonskou technikou kumihimo. Poté si vytvoří vlastní výrobek – šňůru.

Učí se další nové technice práce, v tomto případě pletení. Učí se naslouchat, zpracovávat dané informace a používat je v praxi při výrobě pletené šňůry. Učí se dále samostatnosti, zručnosti, sebekontroly, cílevědomosti.

3.3.1 Téma č. 1 – Pletení šňůry

Cíl hodiny

Seznámit se s technikou pletení, poznat pomůcky při technice pletení na kruhové pomůcce, vyrobit vlastní výrobek, rozvoj manuální zručnosti.

Pomůcky

1 ks kruhu kumihimo *Modelina* [online].Modelina.cz: ©2016-2020 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: https://www.modelina.cz/pletaci-kruh/?utm_source=heureka.cz&utm_medium=shopping&utm_campaign=shopping

10 ks pomůcek na pletení šňůry z tvrdého papíru: tj. kruh v průměru 10 cm, ve středu otvor asi 5 mm až 1 cm v průměru a po obvodu v pravidelných rozstupech 8 zářezů (viz foto v Příloze č. 1, Téma č. 3), 10 ks nůžek, 20 ks barevné bavlněné příze

Motivace

Žáci sedí při úvodní motivaci ve formě komunitního kruhu, motivujeme je předvedením hotových výrobků – pletené šňůry, která je vyrobena z několika barevných přízí tak, aby upoutala pozornost a zájem, pomůcek pro pletení.

Otázky pro pedagoga:

Všimli jste si, co mám dnes pro vás připravené? Už jste někdy takovou věc viděli? Kde jste ji viděli?

Vzorový výrobek si každý žák vezme do ruky, prohlédne a pojmenovává, z jakého materiálu je vytvořen. Sděluje, k čemu má tato věc sloužit, k čemu ji můžeme používat, zda ji můžeme darovat jako dárek a vyjmenujeme si příležitosti využití jako dárku: školní jarmarky, dny otevřených dveří, vítání prvňáků, při projektech mezigeneračního sdílení.

Postup práce

Žáci si přesednou na svá pracovní místa. Pedagog rozdá předem připravené kruhové pomůcky. K pletení je třeba kolečko o průměru 10 cm (vyrobené z plastu nebo tvrdého kartonu), do kterého se rovnoměrně nastříhne 8 zářezů, ve středu je otvor o velikost 5 mm až 1 cm.

Žáci si nastříhají sedm přízí různých barev, dlouhých asi 50 cm, na jednom konci se spojí sukem. Suk se provleče středovým otvorem pomůcky. Jednotlivé příze se založí do zářezů a jeden zářez zůstává volný. Pedagog žákům předvede postup při proplétání přízí.

Vezme se třetí nit nad volným zářezem a založí se do volného zářezu. Po ní zůstane místo – volný zářez. Opět se vezme třetí nit nad volným zářezem a zasune se do volného zářezu. Postup se neustále opakuje. Žákům se ve středovém otvoru pomůcky začíná vytvářet šňůra.

Pokud žák dodržuje správný postup práce, barevné příze vytvářejí pravidelný rytmus vzoru barev. Šňůru pleteme tak dlouhou, za jakým účelem nám má sloužit. Může být přívěskem na klíče (zde stačí malá délka), uchem na tašku, ozdobným páskem na šaty či džíny (změříme si obvod pasu). Možností užití je spousta, záleží pouze na fantazii a kreativitě žáků.

Prací s kruhovou pomůckou žáci trénují motoriku. Tempo je u každého účastníka jiné. Pracujeme s ohledem na individualitu každého žáka, dáváme dopomoc.

Závěrečná reflexe

Závěrečná reflexe vede k upevnění nově získaných znalostí a dovednosti pletení, k utřídění pojmů, k vyjádření vlastního názoru.

Otázky a shrnutí pro pedagoga:

Řekněte, čím je pro vás technika pletení kumihimo zajímavá.

Popište, jak jste zvládli tuto techniku práce.

Můžete získané dovednosti uplatnit ve výtvarné výchově?

3.3.2 Téma č. 2 – Pletení šňůry – dokončení

Cíl hodiny

Pomocí techniky kumihimo dokončit vlastní výrobek.

Postup

Úvodem pedagog společně se žáky zopakuje techniku kumihimo: pletení šňůry na kruhové pomůcce, demonstruje postup práce při proplétání a vede žáky k dokončení práce na vlastním výrobku.

Závěrečná reflexe

V závěru hodiny a zároveň celého bloku popisujeme, co jsme se dosud o technice pletení na kruhové pomůcce naučili. Podporujeme rozvoj komunikace žáků. Podporujeme rozvoj sebereflexe a návyku hodnocení své vlastní práce na závěr naší činnosti. Snažíme se vždy najít pozitiva, popsat úspěch. V případě, že najdeme chybu, snažíme se z ní poučit. Chceme znát dopad naučeného na další rozvoj žáka a jeho možné použití nově nabytých znalostí i dovedností v budoucnosti.

Otázky pro pedagoga:

Co vše jste museli udělat, aby se vám podařilo výrobek dokončit?

Přemýšlejte, zda by se hodil tento výrobek někomu jako dárek.

Popište, čím může být ručně vyrobený dárek pro obdarovaného cenný?

Učíme žáky vnímat vlastní práci, její smysl, další využití v budoucím životě, ukazujeme, jak může být ruční práce zábavná, uvolňující, smysluplná. Nabízíme možnost pochopit a poznat, že ruční práce přináší okamžitý výsledek a může vybudit pocity uspokojení. Naše poznání může být v budoucnu rozhodující pro volbu dalšího vzdělávání a povolání. Zpětná vazba nás vede k oceňování vlastní práce a vážení si práce druhých.

Získané dovednosti je možno uplatnit ve výtvarné výchově a v pracovních činnostech.

3.4 Metodický blok č. 4 – Vzorování do kůže tepáním

Žáci jsou seznámeni s prací s kůží, učí se kůži vlhčit a zdobit ražbou. Navrhují si vlastní vzor dekorace kůže pomocí ornamentálních raznic a kůží zdobí. Učí se zhotovit vlastní peněženku. Učí se oceňovat vlastní práci a práci druhých.

3.4.1 Téma č. 1 – Vzorování do kůže tepáním

Cíl hodiny

Seznámit se s technikou zdobení kůže, vyrobit koženou peněženku, ozdobit připravený polotovar peněženky tepáním podle vlastního návrhu, rozvoj manuální zručnosti.

Úvodem této hodiny je motivace pro další práci, seznámení se specifiky práce s kůží, pomůckami a technikou práce. Pedagog demonstruje názorný postup činnosti. Žáci se učí, jak kůži vlhčit a dělit řezáním. Žáci si volí, jaké vzory budou využívat: z ornamentálních raznic, vytvoří vlastní námět, který vytepají do plastické podoby. Žáci následně tvoří peněženku, realizují výrobu vlastního výrobku.

Práce s kůží je jednou z technik související s tradičními lidovými řemesly a mimo jiné přináší žákům praktickou ukázkou lidských profesních činností. Díky tomu, že si žáci sami vyzkouší, co práce s kůží obnáší, vede je k úctě k lidské práci, rozvíjí se kompetence pracovní.

Pomůcky a materiál

10 ks papírového stříhu na peněženku, 1 odlamovací nůž, 1 kovová lišta, kus PVC, 5 ks dřevěných kladívek, 5 ks dřevěných desek z tvrdého dřeva (zapůjčit od sedláře), 1 rozprašovač na vlhčení kůže vodou, 10 ks raznic do kůže (zapůjčit od sedláře) nebo nakoupit, sada druků na zapínání s aplikátory.

Motivace

Pedagog se snaží upoutat pozornost a zájem žáků pro práci novou výtvarnou technikou – vzorování kůže. Ukáže žákům obaly na své osobní věci (kožené, z plastu) a vysvětlí důležitost a účel jejich ochrany (možnost zničení, odcizení). Objasní, proč nosíme peníze v peněženke, která je chrání proti ztrátě. Peněženku si vyrobíme z kůže.

Výklad pedagoga

Při výrobě oděvů a doplňků odívání má své místo i kůže. Z kůže se často tvoří doplňky oblékání. U mužských oděvů, ale i krojů, se kterými jsme se již seznámili, bývají to opasky a u mužských i ženských oděvů a krojů i kožené boty. Kůže nemusí být po zpracování a výrobě oděvů a obuvi jen čistě hladká, ale dají se na ní tvořit plastické vzory tzv. ražbou. Vytvoříme si a ozdobíme jednoduchou peněženku na mince.

K ražbě do kůže se používá hovězí useň přírodní o tloušťce 2,5 mm, vhodný je kraj kůže. Dodává na dobírku koželuzna (<http://www.kumo-kozeluzna.cz/>), případně <https://www.kuzevlcek.cz/Hovezi-kuze-prirodni-K-1-d65.htm>

Ke zdobení se používají raznice do kůže, které je možné vybrat a objednat na <https://www.rpskone.cz/special/>. Pro práci je vhodná deska z kamene nebo tvrdého dřeva a gumové nebo dřevěné kladívko. Všechny pomůcky a používaný materiál jednotlivě žákům

představujeme, ukazujeme a zasíláme k prohlédnutí, aby získali první zkušenosti s těmito věcmi se zapojením co nejvíce smyslů.

Názorná ukázka pracovního postupu

Pedagog musí mít připraveny nařezané kůže, aby je mohl dát žákům k dispozici. Než přistoupí k rozdělení pracovního materiálu, *předvede žákům celý pracovní postup přípravy kůže.*

*vyrobí stříh na peněženku z tvrdého papíru ve tvaru kosodélníku o stranách 10 x 20,5 cm a s úhly 60 a 120 (viz šablona peněženky str. 83)

*šablonu peněženky překreslí na lícni stranu kůže pomocí tupého předmětu (šídlo, kapesní nůž, špendlík...), obrys tak bude na kůži vytlačen, nikoliv zakreslen

*vyřeže tvary peněženky pomocí kovového pravítka a odlamovacího nože

*představí žákům vzorový výrobek

*upozorní je, že je pro práci s kůží třeba mít dobře umyté ruce, protože jakékoliv nečistoty, mastnota a pot na přírodní kůži snadno ulpí

*rozdá žákům dřevěné podložky, kladívka a nechá je prohlédnout raznice do kůže

Postup práce

Pedagog rozdá žákům nařezané kosodélníky kůže a zároveň zbylé odřezky kůže na zkoušení raznic. Žáci si kůži navlhčí pomocí rozprašovače vodou z rubové strany a nechají vlhkost vsáknout rovnoměrně do kůže asi 5 minut.

Zatím, co kůže natahuje vlhkost, žáci si rozkreslují na papír vlastní vzor podle raznic, které se jim líbí, a zkouší si otisky raznic na zbytcích kůže. Pedagog vysvětluje důležitost kolmého působení raznice, správné a bezpečné držení kladívka na konci topůrka a sílu úderu v závislosti na velikosti plochy raznice.

Žáci zdobí kůži raznicemi, skládají prvky ornamentů do složitějších vzorů, někteří využívají zdobnou abecedu na monogram. Po vyzorování kůže pod vedením pedagoga peněženku složí a označí místo pro zapínání. Ve zvolených místech pomocí průbojníku velikosti 3 mm vyseknou otvory pro druky. Druky připevní pomocí k tomu určených kleští a peněženku poskládají a zapnou. Těší se na kapesné, které do ní uloží.

Závěrečná reflexe

Hodnotíme výsledky práce. Žáci si vybavují použité pracovní postupy, nástroje, získané informace, jmenují vlastnosti kůže, možnosti jejího použití při výrobě oděvů a doplňků odívání. Učí se porozumění smyslu vlastní práce a hodnoty lidské práce, pojmenování vlastností, jako trpělivost, pozornost, cílevědomost, tolerance.

Otázky pro pedagoga:

Řekněte, co jsme dnes vyráběli a jaké pracovní nástroje jsme použili? Jak se vám pracovalo s kůží a raznicemi?

Popište, zda byla práce jednoduchá. Vyplatila se opatrnost při práci? Podařilo se vám ozdobit peněženku podle návrhu?

3.5 Metodický blok č. 5 – Od kostěné jehly k šicímu stroji

V nejobsáhlejšímu bloku se žáci naučí, jak obsluhovat šicí stroj, seznámí se s jeho bezpečným užíváním a jeho jednotlivými částmi, naučí stroj seříditi. Učí se rovnému šití na stroji, vyhotoví dva výrobky: z modrotiskového kuponu ubrus nebo šátek, z plátěné látky v metráži tašku s uchy přes rameno.

3.5.1 Téma č. 1 – Práce s šicím strojem

Cíl hodiny

Naučit se základům obsluhování šicího stroje, bezpečnému zacházení a rovnému šití, rozvoj schopnosti učit se, tvorba výrobku.

Žáci si v dalším tématu rozvíjí znalosti, schopnosti a dovednosti při práci se šicím strojem. Seznámí se s obsluhou šicího stroje a s bezpečností při práci. Učí se ustavení stroje, zapojení do elektřiny, poznávají jeho jednotlivé části. Učí se šicí stroj seříditi: horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly. Spodní nit – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě. Učí se vlastnímu šití a naučí se, jak kontrolovat steh, jak vyměnit patku a změnit steh. Intenzivně trénují dovednost rovného šití na šicím stroji.

Pomůcky a materiál

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 1 žehlicí prkno, žehlička, 4 ks krejčovského metru, špendlíky, 10 ks ručních jehel, křídý na látku, bavlněná látka v metráži nebo zbytky látek, šicí nitě do stroje, stehovací nit, 10 ks časopisů s módou

Motivace

Východiskem pro tvoření žáků je inspirace prostřednictvím módních časopisů. Pedagog žáky vybídne k prohlédnutí časopisu a výběru oblíbeného oděvu, vystřižení obrázku. Žáci komentují, z jakého materiálu je oděv vyrobený, jakou technikou byl zpracovaný, zdůvodní svou volbu. Naším úkolem bude naučit se základům šití, obsluze a bezpečné manipulaci se šicím strojem a rovnému šití.

Výklad pedagoga

K výkladu a seznámení s jednotlivými částmi stroje využijeme návodu k použití konkrétního šicího stroje a postupujeme v těchto krocích:

Musíme stroj nejprve připravit pro práci:

Nácvik seřízení stroje

Navlečeme horní nit, namotáme cívku s nití spodní a tuto umístíme do chapače spodní nitě. Konkrétní provedení se opět řídí typem použitého šicího stroje a jeho návodem k použití i zkušeností pedagoga. Pro seřízení stroje je rozhodující správné navlečení spodní a horní nitě – dle typu stroje, seřízení napětí nitě – použitím knoflíku napětí nitě, kdy hodnotíme jako správný steh takový, který je provázán uprostřed šitého díla bez volné nitě nebo bez vrásnění. Toto je nutno vyzkoušet na kousku látky a popřípadě vhodně upravit. Při nastavení šití je nutno také nastavit tlak patky, k čemuž slouží knoflík tlaku patky. Délku a šířku stehu volíme podle typu látky a estetických a funkčních požadavků.

Zkouška šití a kontrola stehu

Zkoušku šití provedte na kousku látky, který vám nyní rozdám, kde si také vyzkoušíte manipulaci s látkou připnutou patkou, vedení látky a ovládnání směru šití s použitím tlačítka zpětného stehu. Správný steh je ten, který je provázán uprostřed šitého díla bez volné nitě nebo bez vrásnění. V případě zjištění špatného napětí nitě toto upravíme knoflíky napínače nití.

Trénink vlastního šití

Vycházíme ze zkušenosti z předchozího nácviku a své dovednosti dále zdokonalujeme a prohlubujeme. Experimentujeme s nastavením délky stehu, typy stehů, směrem šití a navlékáním horní a spodní nitě. Plníme jednoduché úkoly, které prověřují schopnost měnit délku stehu, jeho typ, šířku stehu, rychlost šití, udržení rovného směru i plynulé rychlosti.

Postup práce

Úvodem pedagog žáky seznámí žáky s obsluhou šicího stroje. Žáci mají k dispozici čtyři šicí stroje a během hodiny se budou střídát. Před první manipulací se strojem je důležité dbát na bezpečnost, proto před zapojením stroje do elektřiny je nutné žáky seznámit s bezpečnostními pravidly užívání stroje.

Pedagog popíše žákům jednotlivé části stroje a zároveň je naučí, jak stroj seřídit: horní a spodní nit, postavení a výměnu jehly. Vhodná je opět názorná ukázka a pedagogova pomoc je nutná u každého žáka zvlášť, aby se ubezpečil, že žáci porozuměli. Žáci se během hodiny naučí rovné šití, jak kontrolovat steh, vyměnit patku a změnit steh. Záleží samozřejmě na schopnosti účastníků – jejich tempo bude odlišné. Vlastní šití žáci trénují po celý zbytek času hodiny za pomoci pedagoga, který je průběžně kontroluje.

Práce s šicím strojem vyžaduje manuální zručnost a rozvíjí u žáků myšlení i motoriku. Stejně tak vyžaduje trpělivost, rozvíjí schopnost učit se a komunikovat, protože kontakt s pedagogem je při této aktivitě důležitý. Díky své originalitě začínají být opět oceňovány ručně zhotovené výrobky, a zájem o šití na stroji se tak začíná zase vracet. Ušití vlastního navrhnutého výrobku v následujících hodinách je pro žáky velmi motivační, proto je vhodné, aby pedagog pro ně připravil i ukázky výrobků, které lze na stroji vytvořit.

Závěrečná reflexe

Žáky vedeme k vyjmenování postupů práce, pojmenování jednotlivých činností, opakování nově zjištěných vědomostí a dovedností obsluhy šicího stroje. Povzbuzujeme je k sebereflexi, která je užitečná pro další rozvoj žáků, má vliv na sebepojetí a budování zdravého sebevědomí žáků, uvědomění si vlastních schopností.

Otázky pro pedagoga:

Řekněte, co jste se dnes naučili?

Popište postupy, které jste použili při manipulaci se strojem.

Řekněte, jaké druhy pomůcek a jaký materiál jste potřebovali?

Do jaké míry jste s výsledkem práce spokojeni?

Získané dovednosti je možno uplatnit například ve výtvarné výchově a v pracovních činnostech.

3.5.2 Téma č. 2 – Zpracování modrotiskového kuponu

Cíl hodiny:

Zpracování vlastního modrotiskového kuponu, upevnění znalosti práce s šicím strojem, rozvoj manuální zručnosti, rozvoj základních pracovních dovedností a návyků.

Žáci si nejprve zopakují znalosti z obsluhy šicího stroje, jeho seřízení, bezpečnou manipulaci, trénují dovednost rovného šití na šicím stroji. Přípravují modrotiskový kupon k dalšímu šití, zvolí si, zda chtějí vytvořit malý ubrus či šátek se zapracováním rohů. Podle výběru se rozdělí do skupinek a začnou látkový modrotiskový kupon zpracovávat do podoby jednoduchého výrobku, ubrousku nebo šátku. Pedagog je v roli rádce a žákům předvede názorně postupy práce. Žáci si prostřednictvím praktických činností upevňují nové poznatky o obsluze a práci se šicím strojem, o postupech při přípravě látky ke strojovému šití.

Pomůcky

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 10 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, 1 ks stehovací nitě, křídly, látky, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, 10 ks modrotiskového kuponu, 3 šátky, 3 ubrousky jako vzor

Motivace

Pedagog žáky inspiruje prostřednictvím přinesených hotových výrobků šátků a ubrousků. Vybídne žáky, aby věnovali svoji pozornost velikosti, tvaru, detailům zapracování šátků, ubrousků, které položíme na stoly. Žáci zkoumají předložené výrobky lidské práce. Necháávají se inspirovat. Můžeme také využít pestrých ukázek z internetových vyhledávačů.

Postup práce

1. Opakujeme se žáky teorii obsluhy a seřízení šicího stroje – nastavení horní a dolní nitě, správné napnutí, délka stehu, kontrola správně navlečené jehly. To znamená: horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly. Spodní nit – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě.

Pedagog následně předvede ukázkou rovného šití na šicím stroji. Žáci zasednou k šicím strojům, ověřují správné nastavení všech částí, procvičují si na malém kousku látky (10x 30 cm) rovné šití. Pedagog komentuje „Šijeme rovně, snažíme se udržovat pravidelné tempo šití a chodu stroje“, a dohlíží na správnost nastavení všech šicích strojů, sleduje žáky při práci, jejich získanou dovednost obsluhy a práce na stroji. Žáci trénují rovné šití na kousku látky.

2. V druhé části hodiny následuje příprava modrotiskové látky, kuponu o velikosti 90 x 90 cm. Pedagog žákům obarvenou modrotiskovou látku rozdává.

3. Žáci se rozdělí do dvou skupin podle zvoleného výrobku – ubrouska, šátku. Žáci se naladí na stejnou notu, mohou se při práci podporovat, radit si, pomáhat si.

4. Pedagog předvede názorně ukázkou začištění okrajů látky a ručního nastehování při obrubování.

5. Žáci pracují samostatně, začišťují okraje s pomocí nůžek, stehují okraje látkových kuponů a připravují je ke strojovému šití.

Závěrečná reflexe

Závěrečné hodnocení práce dává pedagogům možnost dát žákům zpětnou vazbu o jejich práci, snaze, o postojích a celkovém chování. Posouvá žáky dál v jejich celkovém rozvoji. Při závěrečném shrnutí nám jde také o to, aby si žáci vybavili pracovní postupy, nově získané informace, aby si uvědomovali hodnotu práce, která bývá úměrná vloženému úsilí. Učíme oceňovat nejen vlastní práci, ale i práci druhých.

Otázky pro pedagoga:

Řekněte, jaké pracovní postupy jsme použili?

Popište, jak se vám práce dařila.

Sdělte, v čem se chcete ještě zlepšit.

Získané dovednosti je možno uplatnit například ve výtvarné výchově a v pracovních činnostech.

3.5.3 Téma č. 3 – Výroba šátku nebo ubrusu

Cíl hodiny

Výroba jednoduchého výrobku, upevnění znalosti práce s šicím strojem a rovného šití, rozvoj manuální zručnosti.

Žáci si procvičují rovné šití na stroji, učí se šití rohů, obrubování látky. Na začátku hodiny si sami seřídí šicí stroj. Pedagog při samostatné práci dohlíží na správné postupy práce. Žáci si prohloubí svoje dovednosti při rovném šití a nově se naučí šít rohy. Po dobu realizace výrobku přistupuje pedagog k žákům individuálně, dopomáhá při tvorbě výrobku a radí v nejasnostech.

Pomůcky

4 šicí stroje, 10 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, 1 ks stehovací nitě, špendlíky, křídly, 10 ks látky, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 4 ks krejčovského metru, 10 ks modrotiskových kuponů

Motivace

Pedagog vede žáky, aby si prohlédli pracovní nástroje a pomůcky (jehly, špendlíky, šicí stroje). Měli by posoudit, se kterými pracovními nástroji či pomůckami se již setkali a pracovali. Nabádáme žáky k hodnocení užitečnosti těchto nástrojů, zda nám práci urychlují a zjednoduší. Pedagog přinese do výuky hotové vzorky šátků a ubrousků, které jsou východiskem pro inspiraci. Žáci pozorují a posuzují, zda jsou švy šity rovně, rohy kvalitně zapracovány a předváděné vzorky výrobků bez kazů. Žáky nabádáme, že se chceme dopracovat ke stejnému cíli, ke kvalitnímu zpracování látky do výrobku. Žáci sledují vlastní připravené nastehované látky – modrotiskové kupony a vyrobí si z nich za pomoci šicího stroje jednoduchý výrobek. Každý žák si volí druh výrobku, v tomto případě šátku či ubrousku.

Postup práce:

Na úvod samotného šití **opakujeme** již nabyté znalosti. Žákům dáváme návodné instrukce následovně:

1. Opatrně ustavíme stroj na podložku (pracovní stůl).
2. Zapojíme ho do elektřiny.
3. Ukazujeme a jmenujeme jeho jednotlivé části.
4. Opakujeme si, jak seřadit horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly, dále nastavení spodní nitě – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě.
5. Zkoušíme si šití na kousku látky, abychom si ověřili správnost nastavení.
6. Při šití kontrolujeme steh.
7. Vyměníme si kontrolní cvičný kus látky za nastehovaný modrotiskový kupon.
8. Věnujeme se vlastnímu šití.

Poznámka:

Všechny výrobky pedagog na konci hodiny uschová a při dalším zpracování je žákům rozdává. Hotové výrobky ukládáme do skříně ve třídě, abychom si je shromáždili pro výstavu rukodělných výrobků.

Závěrečná reflexe

Prohlížíme si vyhotovené výrobky, komentujeme postupy práce při vyhotovování výrobku, použité pomůcky i materiál. Oceňujeme hodnotu vlastní práce, registrujeme množství času a trpělivost, se kterou pracujeme. V této závěrečné části hodiny je vytvořen prostor pro rozvoj komunikace nejen mezi žáky vzájemně, ale i mezi dospělým a žáky.

Otázky pro pedagoga:

Řekněte, jaké pracovní postupy jsme použili?

Popište, jak se vám práce dařila?

Kolik času jste vaši práci věnovali?

Sdělte, v čem se chcete ještě zlepšit.

Řekněte, zaujala vás tato technika a čím?

Získané dovednosti je možno uplatnit například ve výtvarné výchově a v pracovních činnostech.

3.5.4 Téma č. 4 – Šití z plátěné látky v metráži

Cíl hodiny

Výroba tašky, nácvik sešití více kusů látky.

Na začátku hodiny si žáci samostatně seřídí šicí stroje, pedagog dohlíží. Žáci si na základě instruktaže pedagoga vyrábí tašku s uchy přes rameno od rozměření dílů, přes nastříhání až po samotné ušití. Pedagog podrobně vysvětlí postup činnosti, žáci pracují samostatně a pedagog se individuálně věnuje jednotlivým žákům. Žáci si upevní dovednost v rovném šití, začišťování látky obrubovacím stehem, obracení sešité látky, prošívání v kraji a přišití uší v lemu. Vytvoří vlastní výrobek, tašku.

Pomůcky

4 šicí stroje, 4 ks tašek na šicí stroj, 4 ks krejčovských nůžek, 8 ks šicích nití, křídly, 10 m látky, 1 žehlicí prkno, 1 žehlička, 10 ks krejčovského metru, 5 ks různých plátěných tašek pro motivaci

Motivace

Východiskem pro motivaci žáků nám bude ukázka a prohlídka šitých látkových tašek různých tvarů, barev a velikostí. Pedagog si připraví tašky předem, předloží je žákům na lavici či na koberec. Záleží, kde ve třídě je motivace prováděna. Žákům doporučí práci ve dvojici s tím, že každá dvojice si vybere jeden kus látky. Vyzve žáky, aby sledovali detaily vyhotovení tašek (rovnost švů, pravidelnost tvarů, přesnost práce, připevnění uší). Žáci následně vyzorované detaily popisují. Pedagog si důkladně promyslí obsah sdělení, jak chce žáky motivovat. Může je vtahovat návodnými otázkami, demonstrací předmětů a manipulaci s taškou.

Postup práce

Pro aktivizaci žáků volíme v další práci metodu převrácené třídy, tzn. instruktáž provedou žáci, nikoliv pedagog, ten pouze žáky navede slovy: „Představte si, že mne máte naučit správnému postupu obsluhy a práci na šicím stroji. Co mi řeknete?“ Instruktáž by měla vypadat následovně.

Měly by z úst žáků zaznít tyto návodné věty:

1. Opatrně ustavíme stroj na podložku (pracovní stůl), sundáme obal.
2. Zapojíme stroj do elektřiny.
3. Pojmenujeme jeho jednotlivé části.
4. Opakujeme si, jak seřadit horní nit – vedení nitě, pnutí nitě, postavení jehly, výměna jehly, dále nastavení spodní nitě – navíjení cívky do člunku, seřízení napětí nitě, rozpoznání stejné či rozdílné síly horní a spodní nitě.
5. Na kousku látky provedeme kontrolní šití pro ověření správnosti nastavení.
6. Při samotném šití kontrolujeme steh.

Po zahajovací instruktáži přecházíme k samostatnému šití tašky.

Pedagog navádí žáky:

- 1) *Rozkreslí stříh na látku a nastříhej ji na jednotlivé díly celého budoucího výrobku.*
- 2) *Opakuj si rovné šití na stroji na kousku látky.*
- 3) *Vezmi si nastříhané kusy látky a začisti je obrubovacím stehem.*
- 4) *Jednotlivé obrubené díly látky přilož k sobě lícovou stranou a sešij je stehovací nití.*
- 5) *Po nastehování se věnuj sešití rubových dílů na šicím stroji a převrať je do lícové strany.*
- 6) *Uši zpracujeme tak, že pruh látky sešijeme v rubu, celý ho následně převrátíme na lícovou stranu a vyžehlíme.*
- 7) *Zašij vrchní okraje tašky a přišij uši k lemu tašky.*

Pedagog demonstruje, kam a jakým způsobem uši přichytit k tašce. Žáci práci dokončí.

Závěrečná reflexe

Hodnotíme průběh celé hodiny, použité postupy práce. Rozvíjíme diskuzi a ptáme se žáků na jejich zjištění.

Otázky pro pedagoga:

Řekněte, co jsme vyráběli?

Popište, co se vám povedlo? (co bylo jednoduché, co složité)

Řekněte, co byste příště udělali jinak, na co je dobré se v budoucnosti více zaměřit?

Do hodnocení se zapojuje i pedagog, protože se blížíme k závěru všech nově vyučovaných manuálních dovedností a učení se nových technik, kdy i on žákům poskytuje zpětnou vazbu o jejich učení a dalším možném pokroku v učení.

Získané dovednosti je možno uplatnit například ve výtvarné výchově, v pracovních činnostech, v matematice – geometrii.

3.6 Metodický blok č. 6 – Příprava výstavy rukodělných výrobků a vernisáž výstavy

3.6.1 Téma č. 1 – Příprava výstavy rukodělných výrobků

Cíl hodiny

Příprava hotových výrobků, prezentace své práce, hodnocení a sebehodnocení.

Na začátku hodiny pedagog shromáždí před žáky všechny zhotovené výrobky. Je vhodné, aby byla ve škole místnost, kde se všechny hotové výrobky žáků skladují a na závěr programu výuky rukodělných technik se žákům předají k případnému dokončení a kontrole. Každý žák má připraveno k výstavě šest kusů výrobků.

Jedná se o výrobky následujících rukodělných technik:

- 1) Ruční šití a vyšívání – vyšitý kupon látky – záložka do knihy
- 2) Tisk na látku technikou modrotisku – výroba modrotiskového kuponu
- 3) Pletení na kruhové pomůcce – přívěsek nebo pásek
- 4) Vzorování do kůže tepáním – kožená peněženka
- 5) Šití na šicím stroji – šátek nebo ubrousek z modrotisku
- 6) Šití na šicím stroji – plátěná taška

Postup práce

Žáci si nedokončené výrobky, pokud je nestihli v hodinách, dopracují.

Hotové výrobky si žáci připraví k vernisáži následně:

- 1) Urovnají je.
- 2) Zapošíjí všechny případně přečnávající nitě.
- 3) Výrobky upraví a v případě potřeby vyžehlí.
- 4) Vyrobí popis vlastního výrobku s vlastním jménem.
- 5) Okomentují svou vlastní práci, zhodnotí postupy.

Předpokládáme, že **všechny výrobky**, i v případě, že by se žákům nepovedly zcela podle jejich představ, **budou vystaveny**. Pravděpodobnost, že nebudou práce zdařilé, je mizivá. Skupina žáků, kteří se do programu výroby rukodělných výrobků zapojí, je v počtu deseti osob. Zde má pedagog dostatek času, aby zajistil pomoc a radu všem, když ji žáci budou potřebovat. Je možné, že se do programu zapojí žáci manuálně zruční, se zkušenostmi z této práce a ti mohou být nápomocni ostatním, kteří budou váhat a nebudou si vědět rady.

Dostáváme se k otázce pro žáky: ***Jak vypadá výstava a jaké jsou její součásti?***

Probíhá společná diskuse a žáci sdělují své představy, jak by měla výstava vypadat, jaké by měla mít části, okruhy, celky. Každý žák dostane prostor v diskusi, aby mohl vyjádřit svůj názor a projevit svou kreativitu, čímž jsou rozvíjeny klíčové kompetence, smysl pro iniciativu a podnikavost a komunikace v mateřském jazyce. Pokud si žák nepřeje svůj výrobek vystavit, bude respektován.

Součásti výstavy:

1. Vernisáž výstavy – zajištění prostoru a zařízení nábytkem (stoly, židle, panely)

2. Zahájení a úvodní slovo – popis celého programu

3. Kulturní vystoupení – hudební číslo

4. Prohlídka vystavených výrobků – 6 celků

5. Závěr – rozloučení s hosty

Žáci se rozdělí na pět skupin po dvou osobách, které konkrétní výše uvedené úkoly zajistí a uskuteční.

Poznámka: Nebude-li možnost vhodného prostoru pro výstavu, připraví žáci pod vedením pedagogů fotografie z průběhu lekcí s popisy a vyzdobí jimi nástěnku ve frekventovaném prostoru školy, v hale.

První skupina zajišťuje prostor a jeho zařízení, probere s pedagogem, ten následně komunikuje s vedením školy a zajistí prostor, ve kterém bude vernisáž probíhat.

Druhá skupina vytvoří úvodní text pro vernisáž s dopomocí pedagoga, připraví informační leták, pozvánku pro žáky školy, pedagogy a širší veřejnost na vernisáž.

Třetí skupina si připraví hudební vystoupení – zpěv s doprovodem, hra na hudební nástroje.

Čtvrtá skupina vytvoří popisy výrobků a jednotlivých rukodělných technik, použitých pracovních pomůcek a materiálů.

Pátá skupina připraví závěrečné slovo a rozloučení s hosty. Pedagog se ujme posledního slova shrnutí celého programu a motivace do budoucna.

Získané dovednosti je možno uplatnit ve všech vzdělávacích i výchovných předmětech.

3.6.2 Téma č. 2 – Výstava

Cíl hodiny

Představit druhým lidem výsledky vlastní práce, vnímat své dovednosti, vyjádřit vlastní názor, realizovat výstavu, rozvoj komunikace v mateřském jazyce.

Výstava prezentuje výrobky rukodělné tvorby a podporuje tradiční řemeslnou výrobu. Výstava zde může být vnímána jako komunikační médium.

Představí výrobky ručního šití a vyšívání, techniky modrotisku, zdobení kůže, šití na šicím stroji. Upozorňuje na kreativitu dětí, zručnost a získané dovednosti. Žákům přináší poučení a zábavu, vede žáky k zájmu o rukodělnou tvorbu. Pro školu je přínosem při reprezentaci vlastní práce a má vliv na další volbu povolání žáků. Posiluje rozvoj žáků v oblasti osobnostně sociální výchovy, dovednosti prezentace vlastní práce, zkušeností. Žáci jsou zde v roli tvůrců – pořadatelů – vystavovatelů.

Výstava zviditelní potřebu společnosti budování a uchování tradice rukodělné tvorby v povědomí lidí. Pokud si žák nepřeje svůj výrobek vystavit, bude respektován.

Postup práce

Žáci a pedagog se schází v domluveném čase v místnosti, kde bude vernisáž probíhat. Každá skupina žáků se zhodí svého připraveného úkolu.

První skupina zařizuje prostor, ustavuje stoly, židle a stojany.

Druhá skupina si připraví a opakuje úvodní text pro vernisáž a připraví ke vstupu informační leták, tj. pozvánka s obsahem akce

Třetí skupina zkouší hudební vystoupení – zpěv s doprovodem, hra na hudební nástroje a umístění v prostoru.

Čtvrtá skupina instaluje výrobky a přikládá k nim popisy jednotlivých rukodělných technik, použitých pracovních pomůcek a materiálů.

Pátá skupina připraví závěrečné slovo a rozloučení s hosty. Pedagog má připraveno a vytištěno poslední závěrečné slovo a shrnutí celého programu.

Po příchodu účastníků výstavy je vernisáž zahájena úvodním slovem, následuje kulturní vstoupení a prohlídka výstavy hosty. Žáci jsou dále v roli průvodců návštěvníků – popisují konkrétní výrobky, postupy, použitý materiál i pomůcky, jak je tvořili.

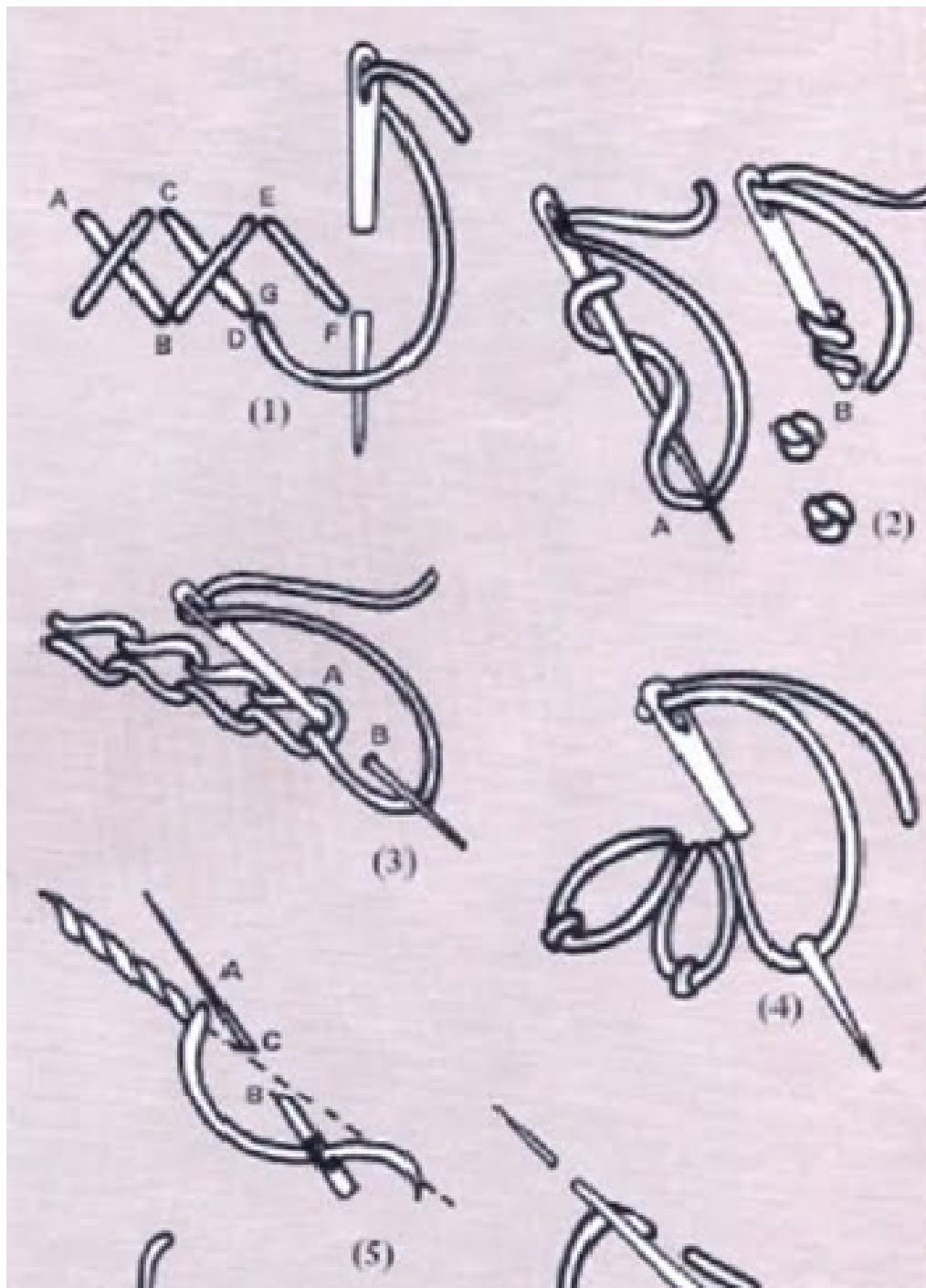
Na závěr vernisáže proběhne poděkování všem zúčastněným, pozvání žáků do pokračování v rukodělných kurzech.

Získané dovednosti je možno uplatnit ve všech vzdělávacích i výchovných předmětech.

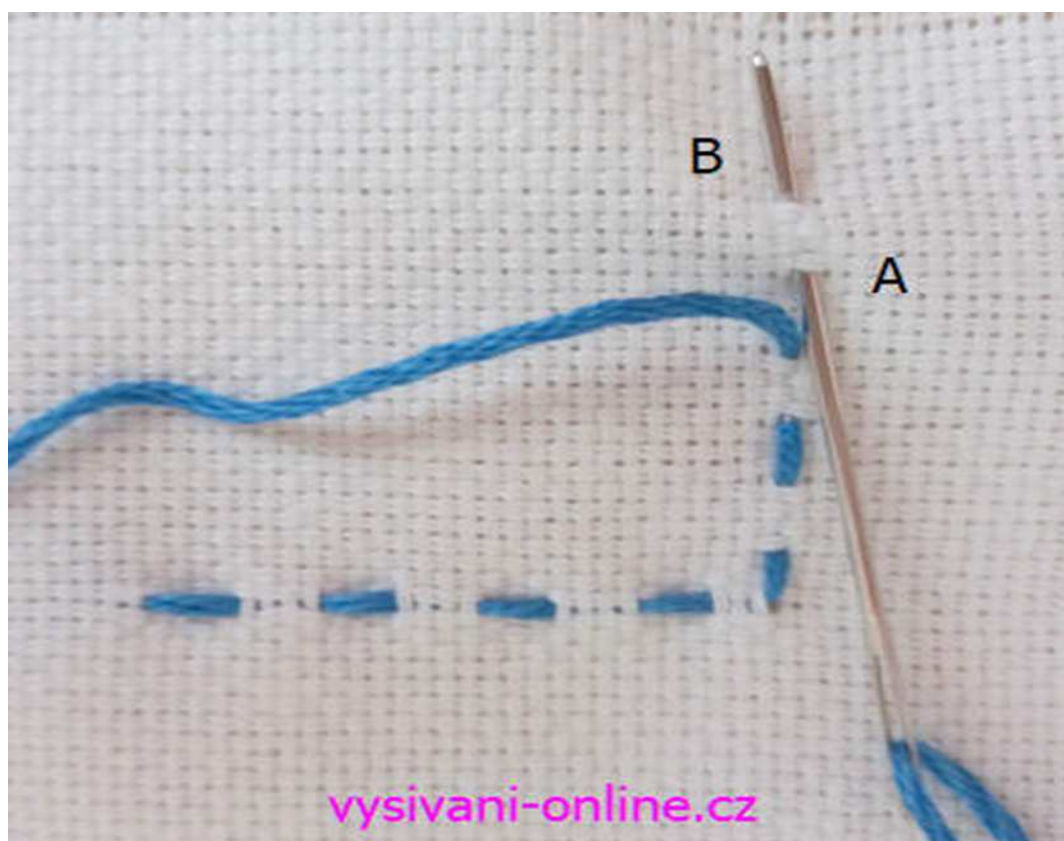

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu Téma č.1 Šití a vyšívání

Obr.1

Práce s jehlou, šití různých druhů stehů

Přední steh

Zadní steh

Řetízkový

steh

Téma č. 2:

Obr. 1 Hotové modrotiskové výrobky, ilustrační foto Jana Brzobohatá

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Téma č. 3

Obr. 1 Použité pomůcky pro pletení na kruhové pomůcce kumihimo

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Téma č. 4

Obr. 3

Varianta stříhu peněženky v PDF k vytištění.

šablona
peněženka.pdf

Obr. 4 Hotový výrobek – kožená peněženka, ilustrační foto Jana Brzobohatá

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

Ilustrační foto Jana Brzobohatá

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

Melinda Cossová: *Encyklopedie vyšívání*. Vydalo nakladatelství Ikar Praha, spol. s r. o., ve spolupráci s Knižním klubem Praha, v roce 1997 jako svou 312. publikaci, vydání první.

ISBN 80-7202-204-0 (Ikar. Praha)

ISBN 80-7176-608-9 (Knižní klub. Praha)

Vyšívání on line [online]. Vysivani-online: ©2020 [cit. 16.7.2020]. Dostupné z: <https://vysivani-online.cz/kategorie/vysivaci-stehy/>

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 3, 4, 6 a 7

Zpráva o ověření programu v praxi závěrečná¹

V průběžné zprávě uvádějte informace o ověření programu s jednou ověřovací skupinou v případě, že bude probíhat následné ověření s další ověřovací skupinou.

V závěrečné zprávě uvádějte souhrnné informace shrnující/rekapituluující celý proces (všechna) ověření programu, popř. informace o ověření programu, které bude realizováno jen s jednou ověřovací skupinou.

I.

Příjemce	Středisko služeb školám a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008190
Název projektu	Ve škole po škole
Název vytvořeného programu	Od kostěné jehly k šicímu stroji
Pořadové číslo zprávy o realizaci	3.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen ²
Základní škola Jihomoravské, Brno	Ríjen 2018- duben 2019	Záci 6. a 7. ročníku ZŠ

III.

1. Stručný popis procesu ověření programu

¹ Nehodící se škrtněte.

² Uveďte stručně charakteristiku a velikost skupiny (např. 25 žáků 7. ročníku ZŠ apod.) a název organizace.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

1

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

a) Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?

Ověření programu probíhalo v Základní škole Jihomoravské náměstí v Brně.
Do programu bylo zařazeno celkem 16 dětí, z toho 13 žáků 7. ročníku a 3 žáci 6. ročníku.
Program s žáky realizovaly 2 učitelky.

b) Jaký byl zájem cílové skupiny?

Zájem žáků zapojených do tohoto ověřovaného programu byl závislý od tématu a techniky, která se právě v daných hodinách vyučovala. Pro účastníky bylo nejobtížnější pracovat s jehlou, háčkem a jehlicemi. V této oblasti byla i nejslabší motorická dovednost.

c) Jaká byla reakce cílové skupiny?

Podle názvu projektu „Od kostěné jehly...“, děti očekávaly činnosti bližší pravěku, ~~několik~~ ~~rukodělné~~ ~~techniky~~ ~~posledních~~ ~~století~~, jako je vyšívání, háčkování a pletení, ~~jejichž~~ ~~lekce~~ byly dvouhodinové.

2. Výsledky ověření

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

2

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

a) *Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:*

Zjistili jsme u dětí celkově nižší zájem o rukodělné činnosti a úroveň motorické dovednosti v rukodělných činnostech. Tě děti ze skupiny projevovaly zájem vyšší, s některými technikami se již setkaly mimo školu, nebyly pro ně cizí, byly si při práci jistější, a proto techniky zkoušely rády. Ostatní děti bylo nutno ve velké míře motivovat, vybízet k práci, vysvětlovat, podněcovat k činnosti. Největší zájem, z nabízených témat a činností, vzbudilo zdobení kůže ražbou a výroba peněženky, dále dekorování tkaniny pro modrotisk a práce u šicího stroje. Ostatní činnosti byly, pro zapojené žáky, složité.

Téma 1 - Ruční šití a vyšívání – zde žáky zaujala část o krojích a tradicích. Sami si zkoušeli vyšívku, ale neměli dostatek trpělivosti při práci s jehlou a vyšívání na látku.

Téma 2 - Tisk na látku technikou modrotisku většinu dětí zaujal a navíc byla tato technika zahrnuta do památek UNESCO a v současném odívání je tato technika módní.

Téma 3 - Pletení a háčkování - První lekce byla věnovaná háčkování. Děti dostaly háčky a přže a učily se řetízková oka. Háčkování děti příliš nezaujalo. Podobně se opakovala situace i při pletení, kdy ve skupině byli i chlapci a lektorka věděla, že tato práce je bližší dívkám, přinesla na doplnění kruhovou pomůcku na pletení šňůr. Tuto techniku přivítali především chlapci, ale i některé z dívek pro jednodušost postupu. Při pletení byli žáci nadšení materiálem a odhodlaní se pletení naučit, ale technika byla celkově pro žáky těžká.

Téma 4 -Zdobení kůže tepáním za pomoci kladívka děti bavilo, obzvláště vyrazení motivů raznicemi a bušení palicemi, kdy si vše rozhodně užívaly. Všichni byli zruční a kvalitní výrobky se podařilo vyrobit za velmi krátkou dobu.

Téma 5 - Práce s šicím strojem – V těchto lekcích se děti seznámily s obsluhou šicího stroje a následně zhotovovaly výrobky založené převážně na rovném šití- ubrousek, taška, ale pustily se i do oděvu. Účastníky více zaujala výroba oděvu, ale výroba tohoto druhu výrobku je velmi náročná, s touto věkovou skupinou žáků, téměř nezvladatelná.

b) *Návrhy řešení zjištěných problémů:*

Na základě výše uvedeného zjištění navrhujeme některá témata zjednodušit jinou pracovní činností a nahradit jednoduššími, časově méně náročnějšími rukodělnými činnostmi.

c) *Bude/byl vytvořený program upraven?*

Program bude, na základě doporučení lektorek, které s dětmi tento program realizovaly, upraven, činnostně zjednodušen při použití pracovních nástrojů, které budou dětem vyhovovat a motivovat k další rukodělné činnosti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

3

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Program bude upraven následovně: u tematického bloku číslo 3 bude vypuštěno háčkování a pletení na jehlicích a nahrazeno mnohem jednodušším pletením na kruhové pomůcce. Dalším tematickým blokem, ve kterém dojde k úpravě, je blok číslo 5, kdy děti z látky nebudou zpracovávat pro ně složité oděvy, ale budou se zabývat pouze jednoduššími tvary, rovným šitím na šicím stroji a zpracují šátek, ubrousek, tašku.

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření³

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Učitelky pracující s touto skupinou žáků, vedly s dětmi rozhovor, následně rozdaly jednoduché hodnotící dotazníky pro zjištění, která z realizovaných činností byla pro účastníky nejprínosnější.

Většina realizovaných prací a témat dětí zaujala, ale nebyly přesvědčeny, zda se k těmto činnostem budou ještě vracet.

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Děti nejvíce bavilo zdobení kůže tepáním a následná výroba peněženky a výroba modrotiskové látky.

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Zájem žáků byl ovlivněn obsahem práce u jednotlivých témat. Byli vcelku nadšení, natěšení z každé nové lekce a činnosti, ale při zjištění, zda je některých druhů rukodělného výrobku pro ně složitý, pocitově nerealizovatelný, pak zaujali negativní postoj a vyvíjeli menší snahu a v případě, že jim něco nešlo, touha výrobek vyrobit u nich opadala. Nejsložitějším se pro ně jevílo pletení a háčkování, velmi náročné techniky pro kolektivní vyučování.

Na druhé straně byli nadšení z tematického bloku č. 4 Vzorování do kůže, kdy je vyřazení motivů raznicemi velmi bavilo a bušení palicemi si rozhodně užívali. Všichni byli zruční a kvalitní výrobky se podařilo vyrobit v daném časovém plánu.

³ Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

4

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

d) *Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?*

Realizátoři měli dostatek pracovního materiálu i finančních prostředků na nákup pomůcek potřebných

k realizaci tohoto programu cíleného na rozvoj zručnosti a vztahu k rukodělné výrobě. Materiály a pomůcky byly vybírány kvalitní a vhodné pro jednotlivé techniky.

e) *Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?*

Učitelky tohoto programu vyvinuly maximální úsilí při vysvětlování jednotlivých postupů při tvorbě výrobků, dětem pomáhaly, práci s nimi dotahovaly a prožívaly pocit neúspěchu v případě, že se práce dětem nedařila zcela podle jejich představ. Podněcovaly žáky k další tvorbě pomalými jednotlivými krůčky tak, aby si vyzkoušeli všechny fáze výroby od přípravy, zahájení, samotné práce a dokončení a tak si prožili skutečnost, že ruční práce je velice složitý a dlouhodobější proces, ve kterém je zapotřebí být vybaven notnou dávkou trpělivosti, zručnosti, cílevědomosti, samostatného myšlení a zpětné vazby, akceptovat názor druhého, zpracovávat informace a vážit si práci lidí kolem nás.

f) *Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?*

Výhrady měli účastníci v okamžiku, kdy se jim něco nedařilo. Upozomňovali na skutečnost, že je daná činnost pro ně těžká, že jí nezvládnou, nestačí výrobek dokončit v daném časovém úseku při společných setkáních.

g) *Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?*

Žáci z některých lekcí odešli s pocitem, že je činnost pro ně moc těžká a nebudou se jí dále zabývat.

h) *Budou případně připomínky účastníků zapracovány do další verze programu?*

Pokud ne, proč?

Připomínky účastníků, dětí i lektorů, budou zapracovány do další verze programu. Celý program bude zjednodušen tak, aby děti od ruční práce neodradil, ale motivoval ke zvyšování znalostí a dovedností při výrobě rukodělných výrobků a rozšiřoval jejich manuální schopnosti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

5

i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Realizátoři jsou přesvědčeni, že je nutné s dětmi těmito technikami pracovat, aby se u nich rozvíjely znalosti, dovednosti, schopnosti a kompetence, jejichž rozvoj program podporuje.

j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Realizátoři navrhuji činnosti zjednodušit, použít méně náročné pracovní pomůcky, např. místo pletení na jehlicích, pletení na kruhové pomůcce, popřípadě činnosti, které děti zaujaly nejméně háčkování- zcela z programu vyřadit.

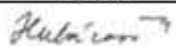
k) Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Tyto návrhy realizátorů budou samozřejmě do další verze programu zahrnuty, program bude přepracován tak, aby realizátory a účastníky neodrazoval, ale vtahoval do práce, podporoval celkový rozvoj žákovské osobnosti, jejich dovednosti, schopnosti, pracovní návyky, kompetence a motivoval dále k rukodělným činnostem.

l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:

Úprava tematického bloku číslo 3, kdy bude vyřazeno háčkování a zjednodušeno pletení a nahrazeno místo práce s jehlicemi a vlnou na práci jednodušší, děti více motivující a tj. pletení na kruhové pletací pomůcce.

Další úprava bude provedena v tematickém bloku číslo 5 při zpracování modrotiskového kuponu, které bude zaměřeno pouze na rovné šití látky a následnou výrobu šátku, tašky, ubrousku, tzn. Výroba věcí, kdy je výrobek hotov v kratším časovém úseku, bez složitých druhů šití.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Renata Hubáčová, Mgr.	12. 7. 2019	

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

6

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY